

Rikumobiili lähtökuopissa

Lapsi ei sovi
aikuisen uskotuksi

- Rattijuoppo uusii
- Viina ja katuväkivalta
- Ehkäisevä päihdetyö

RIKUn TOIMITUS

PÄÄTOIMITAJA Petra Kjällman
petra.kjallman@riku.fi
TOIMITUSSIHTEERI Sirpa Marttila
riku-lehti@riku.fi
AVUSTAJAT TÄSSÄ NUMEROSSA
Kai Kiviranta, Camilla Lehtinen, Kenneth Lehtinen,
Maija Seppä, Veera Uusoksa, Elina Välimäki

Toimituskunta

Veli Hukkanen, ylikomisario
Jaana Koivukangas,
Rikosuhripäivystyksen Uudenmaan aluejohtaja
Camilla Lehtinen, toimittaja

Kansikuva

Kenneth Lehtinen

Julkaisija

Rikosuhripäivystys
Läntinen Brahenkatu 2, 4 krs, 00510 Helsinki
Puh. 040 510 6210
Faksi (09) 272 2012
www.riku.fi

Kustantaja

Pohjolan Poliisikirja Oy
Kirkkonyläntie 7A, 00700 Helsinki
Puh. (09) 3505 180
Faksi (09) 3454 689
pohjolan@poliisikirja.fi

Kirjapaino

Weinco Grafiska
Painos 8 000 kpl
ISSN 1455-1381

RIKU 4/09

Vähemmän päihteitä – vähemmän rikoksen uhreja	4
Viinaa ja väkivaltaa – mutta myös katumusta ja muutosta	6
Joka toinen rattijuoppo on uusija	10
Ajankohtaista	11
Poliisi on siellä missä nuoretkin	12
Alina sai oikeutta	13
– Lapsi ei sovi aikuisen uskotuksi	14
Sadussa saa olla rauhassa	16
Nuorten päihdeasenteet höltyneet	18
Ungdomarnas attityder till alkohol och narkotika har mildrats	19
Kolumni: Elämän eväät	20
Kirja-arvio	22
RIKUn kuulumisia	24
Ruusuja vapaaehtoisille	28
RIKUn kuulumisia	29
Seminaari kokosi Kouvolaan	29
Yhteystiedot	31

Vanhan loppu on uuden alku

Toimintaympäristömme on jatkuvassa muutoksessa ja muutosvauhti vain kiihtyy teknisen kehityksen myötä. Yleisessä keskustelussa on esillä toinen toistaan suurempia ja globaalimpia kysymyksiä, joiden vaikutukset osuvat suoraan yksittäiseen kansalaiseen. Talous, ympäristö ja kehitys ovat maailmanlaajuisesti toisistaan riippuvaisia. Näkökulmasta riippuen ne joko lyövät toinen toistaan poskelle tai hyödyntävät toisiaan. Tulevaan varautuminen on vaikeaa asiantuntijoillekin. Tilanteen hämmästytyksestä huolimatta on uskottavaa tulevaan. Vaikka muutokseen liittyy aina vastarintaa ja luopumisen surutyötä, niin se antaa tilaa myös luovuudelle ja parhaimmillaan toimii piristysruiskeena kehitykselle.

Rikosuhriyössä toimintaympäristön muutos näkyy poliittisessa päätöksenteossa ja asenteissa. Hyviä uhrin asemaa parantavia ja rikoksia ennalta estäviä ohjelmia tehdään ja vahvistetaan, mutta niiden rahoituksesta ei tunnuta tehtävän tarvittavia päätöksiä. Toisaalta taas joidenkin päätösten pitkän aikavälin seurausten pohdinta ja seurauksiin varautuminen ovat jääneet muutoksen jalkoihin. Hyvät poliittiset päätökset, kuten rajojen avautuminen ja turvapaikan hakijoiden määrän kasvattaminen, tuovat tullessaan rikosuhriyölle ihan uusia haasteita entisten lisäksi. On opeteltava jatkuvasti uutta, tehtävä suunnitelmia ja kehitettävä menetelmiä, jotta toimisimme jatkossakin asiakaslähtöisesti.

Aikaisemmin Rikosuhripäivystyksen suurimpia haasteita olivat asiakkaiden ohjautuvuus tarvitsemiinsa palveluihin ja toimivan viranomaisyhteistyön rakentaminen erityisesti poliisin kanssa. Nyt nämä ovat enää haasteita muiden joukossa. Uhrin tunnistaminen oli ennen usein itsestään selvää, mutta nyt iso haaste. Suomessa on yhä enemmän ulkomaalaistaustaisia, jotka eivät tunne maamme kieltä, toimintakulttuuria eivätkä lakeja. Vakavankaan rikoksen uhriksi joutunut ei välttämättä ymmärrä joutuneensa rikoksen kohteeksi puhumattakaan, että hän tuntisi oikeutensa ja tietäisi mitä asialle voisi tehdä. Tällaisia rikoksia voivat olla esimerkiksi ihmiskauppa, kiristyksenomainen työ- tai muu syrjintä ja lähisuhdeväkivalta.

Rikosuhripäivystyksessä konkreettisia muutoksia ovat hallinnon keventäminen ja valtakunnallisen viestinnän muuttuminen. Aluetoimistojen määrä vähenee yhdellä ja RIKU-lehti loppuu vuoden 2010 alusta. Saman tien on jo suunnitteilla uusien palvelupisteiden perustamista asiakastyön vahvistamiseksi, verkkolehden luominen ja verkkopalveluiden kehittäminen viestinnän tueksi painetun lehden tilalle sekä uudenlaisia avauksia tekstiviestirintamalle.

Muutoksen eteenpäin kuljettavissa tuulissa toivotan kaikille oikein hyvää jatkoa ja kiitän kaikkia RIKU-lehden lukijoita ja tekijöitä vuosien yhteisestä matkasta. Erityiskiitokset esitän Pohjolan Poliisikirja Oy:lle, jonka tuen turvin RIKU-lehteä on ollut mahdollista tehdä.

Aikuiset välittää -tempauksella haluttiin puuttua alkoholin välittämiseen alaikäisille.

Vähemmän päihteitä – vähemmän rikoksen uhreja

Klaari ohjaa nuoria päihteettömään elämäntapaan.

Helsingissä alkunsa saanut Klaari-toiminta on hyvä esimerkki pitkään jatkuneesta projektista, joka ei ole jäänyt ainoastaan puheenteleille.

– Nuorten ehkäisevää päihdetyötä on Klarissa tehty vuodesta 1996. Mukana on alan ammattilaisia: poliiseja, seurakunnan työntekijöitä, terveydenhoitajia, opettajia ja muita nuorten kanssa toimivia henkilöitä, kertoo Klarin suunnittelija **Nina Konttinen**.

Oleellista toiminnassa on paikallisuus. Helsinki on jaettu seitsemään piiriin, ja kullakin taholla ehkäisevää päihdetyötä tehdään paikallisesti yhdessä alueen eri ammattilaisten, lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa kanssa.

Opastusta ja puuttumista

Osa Klarin toiminnasta on nuorten kanssa työskentelevien koulutusta, kuten rohkeuskoulutusta. Näissä tilaisuuksissa on puhumassa poliisi ja sosiaalityöntekijä. Tapahtumissa kerrotaan, mitä rohkenee tehdä, kun saa selville, että nuori käyttää päihteitä.

Klaari on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa koulujen vanhempainiltoja. Vanhemmat voivat osallistua myös Klaara-kahviloiden pyörittämiseen.

– Klaara-kahvilat ovat nuorille ilmaisia illanviettopaikkoja. Tällaista toimintaa on muun muassa Torpparimäen ja Pakilan nuorisotaloilla sekä Itä-Pakilassa Etupelton leikkipuistossa.

Viikolla 45, valtakunnallisella ehkäisevän päihdetyön teemaviikolla, Klaari toteutti Välittäjät-kampanjan Itäkeskuksen, Kampin, Asematunnelin ja Malmin Novan kauppakeskuksissa yhteistyössä Päivittäistavarakauppa ry:n kanssa. Kampanjalla haluttiin puuttua alkoholin välittämiseen alaikäisille.

Pois kadulta

Klaarin tarkoituksena on välittää tietoa nuorten ongelmista heidän vanhemmilleen. Nuorten päihdetoimintamalli on yksi esimerkki siitä, miten nuorten alkoholin käyttöön puututaan ja miten vanhemmat saavat tiedon oman lapsensa alkoholin käytöstä.

Sosiaalityöntekijät kulkevat poliisin mukana partiossa ja ovat mukana päihdyneen tai alkoholia hallussaan pitävän nuoren kohtaamisessa. Näin varmistetaan, että vanhemmille lähtee myös tapahtumia selventävä kirje, tietoa siitä, mistä saa apua ja tukea siihen, miten alaikäisen alkoholin käyttöön puututaan.

Konttisen mielestä nuoret ja vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä menettelyyn toimintamallista tehdyn palautekyselyn mukaan.

– Nuorten mielestä on hyvä, että aikuiset välittävät.

Nuorille käydään myös kouluilla puhumassa tupakasta, alkoholista ja huumeista. Otollisin ikä kertoa päihteisiin liittyvistä asioista on kuudennella luokalla.

Poliisi tyytyväinen yhteistyöhön

Itäkeskuksen poliisi on ollut aktiivisesti mukana Klarin toiminnassa. Ylikonstaapeli **Pentti Tarvosen** mielestä on hienoa, että Klaari on toiminut näin kauan ja jaksaa tehdä päihteiden vastaista työtä poliisin rinnalla. Alkoholin käytön vähenemistä on kuitenkin vaikea mitata. Tarvonen näkee ennaltaehkäisevän työn todella tärkeänä.

– Paljon hyviä projekteja aloitetaan, mutta harvoin suunnitelmat muuttuvat käytännöksi saakka.

Tarvonen on huomannut, että Itäkeskuksen alueen nuoret juopottelevat harvemmin julkisilla paikoilla kuin aiemmin. Poliisin mukana kulkevan sosiaalityöntekijän yhteydenotot ovat vaikuttaneet asiaan.

– Harva nuori haluaa enää kiinnijäämi-

sen jälkeen toista kirjettä kotiin.

Poliisi on mukana Kloorin tapahtumissa. Yksi näistä on Valintojen putki -telta, joka toteutetaan alueen 6.-luokkalaisille.

– Nuoret valitsevat teltassa suunnan ja liikkuvat putkia pitkin valitsemaansa reittiä. Putkien välillä on aina joku esittelemässä elämässä tehtyjen valintojen vaikutuksia.

Tarvosen mielestä tärkeintä päihteiden vastaisessa työssä on jatkuvuus.

– Ei riitä, että aloittaa projektin ja saat-
taa sen johonkin tilaan. Nuorille pitää jatkuvasti olla muistuttamassa päihteiden käytön vaarallisuudesta. Vanhempien olisi myös hyvä tietää, missä lapset viettävät il-
tansa.

Nuorten mielestä on hyvä, että aikuiset välittävät ja puuttuvat alkoholinkäyttöön, sanoo Kloori Helsingin suunnittelija Nina Konttinen.

Valintojen putki on elämyksellistä, dialogisuuteen perustuvaa päihdekasvatusta, jota toteutetaan yhdessä alueen eri toimijoiden kanssa. Teltassa nuoret valitsevat suunnan ja liikkuvat valitsemaansa reittiä.

Tehtyjen valintojen vaikutuksia esittelee valintojen putkessa matkan varrella esimerkiksi poliisi.

Viinaa ja väkivaltaa – mutta myös katumusta ja muutosta

Nuorten elämään tuppaavat kuulumaan eriaisteiset hölmöilyt ja päihdekokeilut. Osalla nuorista hölmöt teot pahenevat rikoksiksi asti ja päihteidenkäytöstä tulee ensin tapa, sitten ongelma.

Jenni Vadén esittelee selviämisaseman tiloja.

Tampereen sosiaalipäivystyksessä tunnetaan alkoholin ja nuorten tekemien rikosten yhteisvaikutus.

– Alkoholilla on osuutta tosi suureen osaan nuorten rikoksia, sanoo Sosiaaliase-
ma Paussin sosiaalityöntekijä **Jenni Vadén**. Hänen mukaansa nuori voi tehdä rikoksen esimerkiksi äkkipikaistuksissaan tai mielenterveysongelmista johtuen, mutta useimmiten rikollisiin tekoihin sysää holtiton alkoholinkäyttö.

Vadénin asiakkaat ovat rikoksista epäiltyjä tamperelaisnuoria, 15–18-vuotiaita tyttöjä ja poikia. Vadénin työhön kuuluu osallistuminen alaikäisten nuorten poliisikuulusteluihin ja käräjäoikeuden istuntoihin. Hän tekee myös syyttäjänviraston pyytämät henkilötutkinnat.

Katujen kertomaa

Tyypillistä nuoren tekemää väkivaltarikosta ei Vadén oikein osaa kuvailla. Hän sanoo olevansa sisällä nuorten kokemuksissa ja tarinoissa, ja jokaisella tapauksella on omat erityispiirteensä ja lisäsävynsä. Nuorille ominaista on kuitenkin laajan kaveripiirin kanssa liikkuminen. Useimmiten he roikkuvat kaupungilla porukoissa, jolloin joukon mukana on helpompaa ajautua ryypiskelyyn ja rikoksiin. Isoissa porukoissa voidaan myös yllyttää muita rötöksiin.

– Kun porukassa kehkeytyy tappelu, useampi tilanteessa mukana ollut voi myös olla syylistynyt itse tekoon. Mukaan saattaa lähteä sellaisiakin, jotka eivät muuten syylistyisi pahoinpitelyihin.

– Poikien välinen, kahdenkeskinen tappelu voisi olla esimerkkinä tyypillisestä tapauksesta. Toisinaan epäillä molempia. Toisinaan toinen osapuoli on ollut selvästi ylivoimaisempi, joten uhri ja tekijä erottuvat toisistaan.

Nuorelle itselleen syy tappeluun voi olla hyvinkin selvä, vaikka ulkopuolisesta motiivi saattaa tuntua näennäiseltä. Kaverin tai tyttöystävän puolustaminen voi

nuoresta itsestään tuntua oikeutukselta väkivaltaiseen tekoon.

Jo yksi lyönti ja se ensimmäinen pahoinpitely voi aikaansaada pahaa jälkeä. Pojilla on voimaa tai heillä saattaa olla kokemusta esimerkiksi kamppailulajien harrastamisesta. Pojat joutuvat tyttöjä helpommin tappeluihin. Tyttöjen väkivaltaikäytymiseen on kuitenkin ilmaantunut uusia, poikien tappeluille ominaisia piirteitä.

– Lyödään polvella päähän tai potkitaan uhria. Jäljet voivat olla todella vakavat, Vadén kuvailee.

Tyttöjen käyttämä väkivalta on silti pääsääntöisesti lievempää. He ottavat avukseen kynnet ja hampaat, mutta eivät yleensä lyö kovaa. Toisaalta tytöt taitavat kiusaamisen ja nöyryyttämisen. He lähtevät helpommin yllytyksestä muun joukon mukaan, kun porukassa päätetään kurmuuttaa yhtä kohdetta.

Rikos ja päihteet

Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä on kätevästi tavoitettavissa poliisikuulusteluihin, sillä Tampereen pääpoliisiasema sijaitsee Paussin naapurissa. Yleensä mukana kuulustelussa ovat myös nuoren vanhemmat. Vadén kertoo rikoksesta epäillyn alaikäisen olevan tavallisesti hyvinkin nöyrä poliisin edessä. Rikoksesta epäilty nuori katu tekoaan melkein aina.

– Jos nuori on poliisikuulustelussa selaisella asenteella, että ei harmita, olipa tekoni hieno juttu, niin mukana kuviossa on jo pahoja mielenterveysongelmia.

– Normaalisti rikoksesta kiinni jääminen, asian tuleminen omien vanhempien tietoon ja poliisin eteen joutuminen toimivat pysäyttävästi.

Kuluvan vuoden aikana, lokakuun loppuun mennessä Paussin sosiaalityöntekijä on ollut mukana 120 poliisikuulustelussa, jossa epäiltyä on ollut alaikäinen. Näistä noin joka neljännessä poliisi on kuulustellut tyttöä rikoksesta epäiltyä. Kaikissa kuulusteluissa on Vadénille muutama tutuksi tullut vakiokasvo. Vadén törmää pieneen, rikosten pariin jumittuneeseen ryhmään toistuvasti.

– Yhden rikoksen voi tehdä kuka vain. Se voi tapahtua yllättäen tai liittyä puolustautumistilanteeseen. Kun nuorelle alkaa kertyä useampia rikoksia, alkaa hänellä olla myös päihdeongelma. Rikokset ja päihteet liittyvät niin vahvasti toisiinsa.

Mielenterveysongelmat voivat osaltaan ajaa nuoren yhä runsaampaan päihteiden käyttöön. Alkoholilla halutaan helpottaa oloa. Kun paha olo ei poistukaan, alkaa pännä entistä enemmän. Silloin kynnys väkivallan käyttämiseen madaltuu.

Ikävuodet 15:n ja 18:n välillä ovat tapahtumarikkaita ja ”tehokasta peliaikaa” niille, joilla menee huonosti.

– Nuorelle kolmen vuoden jakso on pitkä aika. Näiden nuorten elämässä ehtii siinä ajassa tapahtua paljon huonoja muutoksia. Nuori ehtii halutessaan tehdä jättömän määrän rikoksia, Vadén kertoo.

Vadén aprikoi, mikä osuus välinpitämättömällä asenteella on rikoskierteen syvenemiseen. Joka tapauksessa suurella osalla vakaviin päihdeongelmiin ja toistuviin rikoksiin syyllistyneistä nuorista koti on rikkonainen. Nuorta on kohdannut oman vanhemman kuolema, hänellä voi olla lastensuojelutausta, kokemuksia vanhempien rankasta päihteidenkäytöstä ja väkivallasta. Aggressiivinen käyttäytymisen siirtyy sukupolvelta seuraavalle.

Vaikka toistuviin rikoksiin ajavat taustasyt ovat nähtävissä, ei Paussin sosiaalityöntekijän tehtäviin kuulu takertua niihin.

– Yleensä keskustelemme nuoren ja hänen vanhempiensa kanssa tulevaisuus-orientoidusti. Emme pöyhi menneisyyttä, vaan keskitymme hoitamaan käsillä olevan rikosasian. Tarvittaessa ohjaamme nuoren tai koko perheen muun avun piiriin.

Rangaistus

Pääosalle nuorista rikosprosessiin joutuminen toimii jo sinänsä rangaistuksena. Sosiaalityöntekijänä Vadén on pistänyt merkille, että nuoreen rikosentekijään tepsii viranomaiskoneisto.

Selviämisaseman putka pelastaa monen alaikäisen ennen liian vakavia tapahtumia.

– Mielestäni prosessi on riittävän laaja. Nuori joutuu läpikäymään paljon ja kohtaamaan useita viranomaisia. Ensinnäkin on poliisikuulustelu ja siellä on mukana sosiaalioikeudellisia, jotka tekevät kysymyksensä. Sen jälkeen tulee mahdollisesti sovittelu, henkilöhaastattelu ja vielä oikeudenkäynti.

– Kaikkia nuoria ei välttämättä liiemmin kosketa, jos käräjäoikeudesta rangaistukseksi tulee sakkoja, jotka äiti kiltisti maksaa. Itse kokemus kiinni jäämisestä ja koko rikosprosessista kuitenkin merkitsee.

Vadén ei tapaa työssään paatuneita nuorisorikollisia. Hänen kohtaamansa nuoret ovat lähes poikkeuksetta pahoillaan paitsi omasta töpeksinnästä myös uhrin puolesta.

Vadén lukee rikoksesta epäillyn nuoren käytöstä ja ennustaa siitä, toimiiko poliisin väliintulo ja millaiseksi nuoren tulevaisuus rötöstelyn suhteen muotoutuu. Varma hän ei sentään kenestäkään uskalla olla, mutta uskoo suurimmasta osasta nuoria näkevänsä, koska nämä tosissaan katuvat ja ovat aidosti pahoillaan. Positiiviset tarinat ovat niitä, joille ei tule jatkoa.

– Nuori istuu tuossa edessäni ja nyökkyy: ”Joo, en mä tee enää koskaan

mitään pahaa.” Ja sen jälkeen en kuule hänestä enää koskaan.

Nuoret katuvat tekojaan myös siksi, että he ovat tehneet rikoksen päihteiden vaikutuksen alaisena. Kännissä hölmöily on muuta kuin suunnitelmallinen, harkittu rikos. ”En olisi tehnyt sitä, jos olisin ollut selvini päin”, on lause, jonka Vadén usein kuulee. Hänellä on tapana kehottaa nuorta kertomaan kokemastaan lähimmille kavereilleen. Rikoksista jää kiinni ja niillä on seurauksensa. Sen viestin hän tahtoo nuorille välittää.

Ääritapauksia, mutta silti selviytymistarinoita ovat ne, jolloin on pakko turvautua kiireelliseen sijoitukseen tai huostaanottoon. Elämä voi olla erittäin synkkää nuorilla, jotka käyttävät päihteitä todella paljon ja tekevät sen seurauksena rikoksia. Huostaanoton myötä elämä voi kääntyä valoisampaan suuntaan.

– Tunnen paremmin nämä tarinat, joissa joudutaan puuttumaan useaan otteeseen. Kun mikään ei auta, on nuori lopulta pakko ottaa huostaan. Se voi kuitenkin olla juuri se tarvittava ja toimiva keino.

Vadén on nähnyt, miten kuukauden kestänyt kiireellinen sijoitus sai kahteen

pahoittelemaan syyllistyneen nuoren muutuman. Hän joutui miettimään keinoja aggressiivisuutensa hillitsemiseksi ja päihteidenkäyttönsä vähentämiseksi. Kuukauden sijoitus oli riittävä, jotta peli saatiin poikki.

– Se pysäytti hänet ja näytti, että joku todellakin puuttuu hänen tilanteeseensa. Näin rajut tavat puuttua ovat viimesijaisia keinoja, mutta joskus välttämättömiä.

Havahtuminen

Nuoret selittävät tekojaan alkoholilla. Eivät kuitenkaan niin, että kannissa oleminen olisi puolustus.

– Monet nuoret osaavat erottaa oman vastuunsa. He sanovat ottavansa vastuun humalassa tekemästään rikoksesta. Moni mainitsee, ettei olisi tehnyt mitään niin tyhmää, ellei olisi ollut kannissa.

Vadénin kanssa nokikkain ollessaan nuori joutuu itse miettimään, miten tulevaisuudessa välttää riskitilanteet. Tavallisesti rikokseen syyllistynyt nuori on havainnut riskejä omassa käytöksessään.

– Nuori sanoo valitsevansa tulevaisuudessa paremmin seuransa ja katsovansa tarkemmin paikan, jossa liikkuu. Moni

Känni, rikos, putka. Sosiaaliasema Paussin alaikäisistä asiakkaista monen rötökset loppuvat yhteen kertaan.

sanoo, ettei mene enää Kirjastotalon puistoon, jotta ei ajaudu mukaan tappeluihin. Se on paikka, jota itsekkin kehotan välttämään.

Jenni Vadén kehottaa vanhempia selvittämään, missä seurassa ja missä paikoissa heidän jälkikasvunsa liikkuu. Kaupungilla myöhään liikuttaessa alkoholi ja epämääräinen seura houkuttelevat helpommin, joten kotiintuloajoista olisi hyvä pitää kiinni.

Kelpo ohje on myös se, että aikuisten kannattaisi tutustua Tampereen nuorten suosikkipaikkoihin. Vanhemmat voivat todellisuudesta tietämättöminä olla helpottuneita, että heidän lapsensa viettää aikaa Koskikeskuksessa, lämpimässä tilassa. Siellä kuitenkin roikusee levottomia porukoita. Isossa ja sokkeloisessa tilassa on sattunut kaikkea mahdollista näpistyksestä seksuaaliseen ahdisteluun ja raiskaukseen. – Elokuviin Koskikeskukseen ja näytöksen jälkeen liikkeelle silmät avoinna, Jenni Vadén kehottaa vanhempia.

Muutos

Yksi rikollinen teko ei ennusta koko tulevaisuuden synkkyyttä. Valtaosa Vadénin asiakkaita ei palaa hänen luokseen. – Ilahduttavan monesta asiakkaastani en enää kuule, vaikka tilanne on saattanut minusta näyttää pahaltakin.

Paussin tiloissa toimii myös selviämisasiema, jonne poliisi tuo alaikäisiä selviämään. Tilojen käyttöaste riippuu poliisin resursseista. Kaupungilla riittäisi viikonloppuisin ja juhlapäivinä humalaisia lapsia ja nuoria, mutta poliisi ei välttämättä muilta tehtäviltä jouda kuljettamaan heitä selviämisasiemalle. Paussissa toivotaan, että poliisi ehtisi enemmän tuomaan nuoria heille. Se mahdollistaisi varhaisen puuttumisen. Poliisin väliintulo ja selviämisasiemalle joutuminen ovat monelle alaikäiselle käänne parempaan, sillä tieto lapsen päihteidenkäytöstä menee vanhemmille.

Selviämisasieman suojiin päässeet humalaiset ovat tavallisesti rajusti kännänneitä.

– Keväällä koulujen päätösviikonloppuna lähes joka toinen alaikäinen puhalsi melkein kaksi promillea, Vadén muistelee.

– Joskus tapaan työni puolesta niin nuoria, että on olemassa vain yksi ohje. Ja se on hyvin yksinkertainen neuvo: Olet niin nuori, että et voi juoda.

Nähään, hei, Mäkkärin kulmalla

Koskarin, Hämeenkadun Mäkkärin kulman ja Kirjastotalon puiston tietää jokainen tampereelainen. Koskikeskuksessa eli Koskarissa käymme ostoksilla, McDonald's pikapelaataa nälältä, Vanhan Kirjastotalon puisto on tuttu Vappupäivän hulinoista ja kesäiltojen konserteista. Samoilla paikoilla on toisetkin kasvot, jotka paljastuvat iltaisin ja öisin, etenkin viikonloppuisin. Paikat ovat Tampereen keskustan rötösalttiimpien julkisten paikkojen joukossa.

Hämeenkadun Mäkkärin kulmalla lapset ja nuoret selluvat kovaäänisissä porukoissa, ja samalla nurkalla aikuisikäiset päihteiden väärinkäyttäjät nauttivat avoimesti nesteitä. Tunnelma on sekava. Omituista menoa, eikä todellakaan värikästä, vaan pelkästään surullista. Ohitan kadunkulman ilta- ja yöaikaan nopeasti.

Kesäisin Tampereen paikallislehdissä kuumenee mielipidekeskustelu siitä, miksei poliisi tee alkkisporukoille mitään ja miten kaupunkilaisia vaivaavat äänekkäät häiriköt poistettaisiin. Minne humalaiset nuorisoporukat ja iäkkäämmät alkoholistit voitaisiin häätää pois silmistämme? Sitten tulee pimeä ja kylmä vuodenaika, jolloin normisuomalaisen on unohdettava kesäkaduilla kuljeskelut ja terassi-istuskulut. Mielipidekeskustelut julkisista juoppopo-

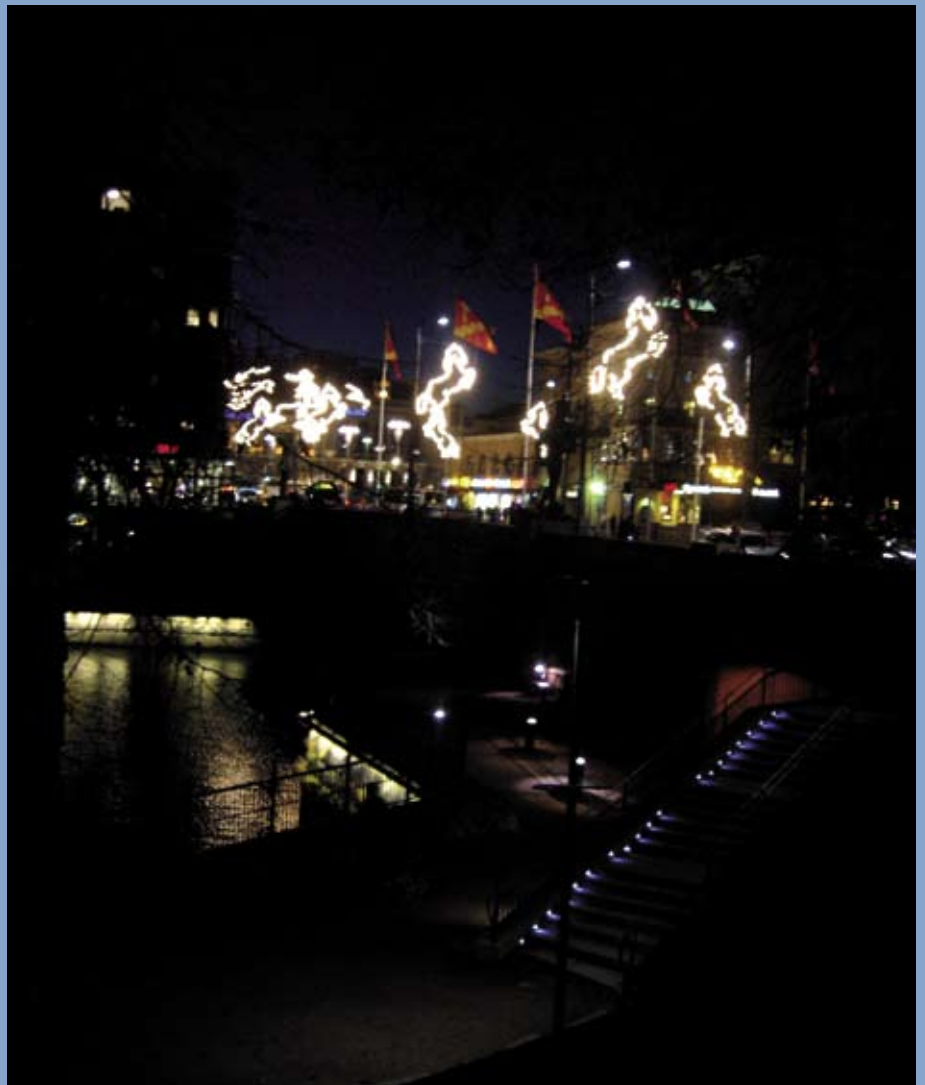
rukoista laimenevat. Työikäiset kaupunkilaiset vetäytyvät kotiloihinsa, ja ongelma on siten poissa katseista. Ja mielestä.

Mutta siellä Mäkkärin kulmalla sattuu ja tapahtuu edelleen. Ongelma on jatkuva ja ympärivuotinen.

Voisikohan asioihin vaikuttaa? Täytyykö aina tapahtua jotain niin pahaa, että tarvitaan poliisia? Hmm, olemmehan kuulleet, että rikoksia on mahdollista estää ennakoon. Jospa me aikuiset, tavalliset kaupunkilaiset useammin ulkoistaisimme itsemme sohviltamme ja tv-nojatuoleistamme kaupungille? Ihan vaikka vain kävelyllä, katselemaan, olemaan läsnä. Törkeisiin tilanteisiin tulisi tietenkin puuttua tai soittaa paikalle virkavaltaa, mutta aikuisten näkyvä liikkuminen samoilla kulmilla saattaisi rauhoittaa julkista ryyppäämistä ja sen lieveilmiöitä.

Sanotaan vertauskuvallisesti, että katseella voisi tappaa. Kyllä katseella on muunlaistakin voimaa. Onhan tunnettu fakta, että valvontakameroiden valvovasta katseesta on hyötyä. Kameroiden tallenteiden avulla poliisi voi esimerkiksi selvittää rikoksenteijän henkilöllisyyden, mutta jo tieto kameroiden olemassaolosta ennaltaehkäisee rikoksia. Miksipä elävien ihmisten katseet eivät voisi toimia samoin?

Elina Välimäki

Tampereen yö.

Joka toinen rattijuoppo on uusija

Tänä vuonna julkaistun tutkimuksen mukaan joka toinen kiinni jäänyt rattijuoppo on uusija.

Joka vuosi noin 25 000 suomalaista jää poliisin haaviin juopuneena. THL:n tutkijan **Antti Impisen** mukaan alkoholin lisäksi autoa ajetaan muiden päihteiden vaikutuksen alaisena

Yhä enemmän sekakäyttäjiä

– Ratin taakse päihtyneenä menevien joukossa on yhä enemmän sekakäyttäjiä. Esimerkiksi bentsodiatsepiini ja alkoholi ovat paha yhdistelmä. Bentsodiatsepiinin lääkärin määräämän annostuksen ylittäminen ja lääkkeen käyttäminen alkoholin kanssa alentaa ajokykyä.

Kuljettajista, joiden verestä oli löydetty amfetamiinia, kiinni jäi uudestaan jopa 80 prosenttia. Amfetamiinin vaikutus lisää riskinottoa liikenteessä.

Apua päihdeongelmaan

Miksi rattijuopot uusivat tekonsa eivätkä pelästy kiinnijäämistä?

Antti Impisen mukaan syynä tähän on joidenkin kuskien heikko motivaatio.

– Alkoholiongelmaa ei myönnetä eikä parantumisen siksi ole mahdollista. Tämän vuoksi ajokortin takaisin saamiseen liittyvät kurssit, kuten pakollinen hoitotoiminta, voivat olla turhia huonosti motivoituneille kuskeille. Tärkeämpää olisi puuttua päihdeongelmaan.

– Ennaltaehkäisevät toimenpiteet, kuten terveyskeskuksessa tehty mini-interventio, voisivat toimia.

Mini-interventiossa lääkäri kartoittaa potilaan alkoholinkäyttöä terveyskeskuksikäynnin yhteydessä ja ohjaa eteenpäin.

Riskikäyttäytymisen tunnistaminen

Epätyypillisinä ajankohtina, kuten päiväl-

lä päihtyneenä autoilevat, uusivat tekonsa herkemmin.

Valtaosa kiinni jääneistä rattijuopoisista on miehiä. Lisäksi nuori ikä ja korkea veren alkoholipitoisuus ovat riskitekijöitä. Ensimmäisen rattijuopumuspidätyksen tiedoista voidaan arvioida uusimisriskiä.

Impisen mukaan rattijuoppojen määrä ei välttämättä ole kasvanut, mutta esimerkiksi pikahuumetesterien tulo vuonna 2003 on helpottanut huumeidenkäytön tunnistamista.

THL:n tutkimuksessa selvitettiin vuosien 1993–2007 tapahtuneita rattijuopumuksia ja rattijuopumuksen uusimista. Tänä aikana joka kolmas kuljettaja jäi kiinni toistamiseen. Noin 8000 kuljettajan verinäytteistä löydettiin liikenteelle haitallisia lääkkeitä.

TEKSTI Sirpa Marttila KUVA Liikenneraittiuskampanja 2009

VAKAVIA LIKENNETURMIA

Rattijuopolle tyypillisiä onnettomuuksia ovat ulosajo ja nokkakolari. Seuraukset ovat yleensä aina vakavat. Vuonna 2008 rattijuopumus tapauksissa menehtyi 96 ihmistä. Vuosittain noin tuhat loukkaantuu rattijuoppojen aiheuttamissa liikenneturmissa. Yleensä rattijuopumus onnettomuuksissa kuolee juopunut kuljettaja itse ja hänen kyydissään olleet. Noin joka kymmenes kuolonuhri on ulkopuolinen.

Vakavat onnettomuudet tapahtuvat pääosin ilta- ja yöaikaan. Kesä ja alkusyksy ovat pahinta aikaa. Nuorten kuljettajien alkoholionnettomuudet kasautuvat erityisesti kesän viikonloppuöihin. Kova vauhti, puutteet auton varustuksessa ja matkustajien suuri määrä aiheuttavat tuhoa, koska turva- vyötkään eivät yleensä ole käytössä.

Vakavien onnettomuuksien perusteella rattijuopumus näyttää nuorten ongelmalta, mutta useimmiten rattijuoppo on 30–39-vuotias mies. Juopuneena ratissa on nykyään myös aiempaa enemmän iäkkäitä kuljettajia.

LIKENNERIKOSTEN UHRIT TARVITSEVAT TUKEA

Rikosuhripäivystys on viime vuosina voimakkaasti kiinnittänyt huomiota myös liikennetrikosten uhrien asemaan. Liikenteessä loukkaantuneet eivät aina miellä itseään rikoksen uhriksi.

– Kukaan ei oikein kohdenna tukipalveluja liikenteessä vammautuneille tai henkensä menettäneiden omaisille, **Petra Kjällman** RIKUsta sanoo.

– Liikennetrikoksen uhrin ja heidän läheisensä tarvitsevat myös kuuntelijaa ja käytännön neuvoja. Tätä tukea ei ole maassamme riittävästi tarjolla.

RIKU auttaa liikennetrikoksen uhrin tarjoamalla esimerkiksi tukihenkilön kärkeäoikeuteen, antamalla tietoa rikosprosessin kulusta ja ohjaamalla eteenpäin muihin tukipalveluihin.

Poliisille enemmän oikeuksia puuttua julkiseen juopotteluun

Marraskuun alussa voimaan astunut lain-säädännön uudistus on antanut poliisille oikeuksia takavarikoida alkoholijuomia aikaisempaa helpommin.

Poliisit saavat tutkia alle 18-vuotiaan laukun ja vaatteet, jos on syytä epäillä nuoren hallusta löytyvän ikärajojen vas-

taisia alkoholijuomia. Säädöksellä halutaan suitsia nuorison alkoholin käyttöä ja alkoholilain ikärajojen valvontaa.

Poliisi voi antaa sakkoja, jos joku ei tottele kehotusta, kun poliisi kieltää alkoholin nauttimisen julkisella paikalla.

Myös alle 18-vuotiaan ja alle 20-vuoti-

aan hallussa olevasta alkoholista voidaan antaa tietyin rajoin rikesakkoja, kun aiemmin vastaavasta on saanut päiväsakkoja.

Lisätietoa:
Oikeusministeriö
www.om.fi

70 prosenttia pahoinpitelyrikoksiin syyllistyneistä humaltuneena

Alkoholin yhteys väkivallantekoihin on ilmeinen. Tällä vuosikymmenellä noin 70 prosenttia pahoinpitelyrikoksiin syyllisiksi epäillyistä on ollut alkoholin vaikutuksen alaisena.

Pahoinpitelyjen määrä laski hieman 1990-luvun alussa, mutta on vuoden 1994 jälkeen ollut nousussa. Alkoholin kulutuksen tasoon suhteutettuna pahoinpitelyjen määrä on lisääntynyt vuosina 1990–2008.

Vuonna 2008 poliisin tietoon tuli noin 34 600 pahoinpitelyä. Määrä oli lähes 70 prosenttia suurempi kuin vuonna 1990 ja 25 prosenttia suurempi kuin vuonna 2000. Alkoholin kulutuksen kasvu vuonna 2004 ei näy pahoinpitelyrikosten äkillisenä lisäyksenä.

Vuonna 2008 tappojen ja murhien määrä oli 132 kun niiden määrä oli 122 vuonna 1990, joten suhteessa kasvanee-

seen alkoholin kulutukseen niiden määrä on vähentynyt. Suomen henkirikollisuutta hallitsee syrjäytyneiden ja alkoholisoituneiden miesten keskinäinen väkivalta.

Lähde:
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Raportti 15/2009
Suomen alkoholiot
2000-luvun alussa

Alkolukko tulee koulu- ja päivähoitokuljetuksiin

Ajoneuvojen turvajärjestelmien kehittäminen on yksi liikenne- ja viestintäministeriön kärkihankkeita. Siihen liittyy alkolukon saaminen pakolliseksi varusteeksi tilausliikenteen koulu- ja päivähoitokuljetuksissa.

Parhaillaan selvitetään järjestelmän käyttöönottoa ja vaikutuksia julkisin varoin kustannetuissa kuljetuspalveluissa,

linjaliikenteessä sekä ammattimaisissa tavarakuljetuksissa. Lisäksi jatketaan kansainvälistä yhteistyötä alkolukon saamiseksi vakiovarusteeksi kaikkiin uusiin ajoneuvoihin.

Aikatauluksi on asetettu, että lainsäädäntö olisi voimassa koulu- ja päivähoitokuljetusten osalta koulujen lukuvuoden

alkaessa elokuussa 2011. Pidemmälle tulevaisuuteen ulottuva tavoite on saada alkolukko kaikkien uusien ajoneuvojen vakiovarusteeksi viimeistään 2020.

Lisätietoa:
Liikenne- ja viestintäministeriö
www.lvm.fi

Ajokortteihin juoppoleima?

Ajokortteihin saattaa olla tulossa liiallisesta alkoholinkäytöstä kielivä leima. Liikenneministeriö valmistelee lakiehdotusta, joka antaisi lääkäreille oikeuden suositella, että hänen potilaansa saisi ajaa vain alkolukollista autoa. Merkintä alkolukon käyttöpakosta tulisi potilaan ajokorttiin.

Lääkäri voisi antaa suosituksen havaitessaan henkilöllä alkoholiongelman esimerkiksi tavallisen terveystarkastuksen

yhteydessä. Suosituksen saatuaan poliisi vaihtaisi kyseisen ihmisen ajokortin alkolukkoehdolla merkittyyn korttiin.

Merkintä lisittäisiin ajokorttiin numeromuodossa, joten esimerkiksi poliisi tai muu viranomainen näkisi, että kyseisen kortin omistava henkilö saa ajaa vain alkolukollista autoa. Kortteihin lisätään jo nyt samanlaisia rajoituksia esimerkiksi proteeseista, silmälasista tai automaatti-

vaihteistosta.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on antaa lääkäreille mahdollisuus suositella myös ajokieltoa lievempiä tapoja ehkäistä rattijuopumuksia. Tällä hetkellä lääkärin voivat alkoholiongelman havaitessaan suositella poliisille, että potilaan kortti otetaan pois kokonaan.

STT

Poliisi on siellä missä nuoretkin

Poliisi mesettää ja on jalkautunut verkkoyhteisöihin. Ensin poliisi tuli IRC-Galleriaan, ja nyt myös koko ajan suosiotaan kasvattaneeseen Facebookiin. Poliisin löytää Youtubestakin.

Nuorten suosimassa IRG-Galleriassa on omat lähipoliisinsa. Helsingin keskustan poliisiipiirin ylikonstaapeli **Marko Forss**, ylikonstaapeli **Mikko Manninen** ja vanhempi konstaapeli **Jutta Antikainen** ovat yhtä kuin galtsun profilit fobba, mane ja jutta.

Forss, Manninen ja Antikainen kuuluvat ryhmään, joka tutkii alle 18-vuotiaiden tekemiä rikoksia ja läheisväkivaltarikoksia. Kaikki kolme esiintyvät IRC-Galleriassa avoimesti poliiseina ja omilla nimillään. He vastaavat kysymyksiin, keskustelevat nuorten kanssa ja pitävät blogia. Kerran kuukaudessa he jalkautuvat kentälle tekemään päihdevalvontaa nuorten pariin.

Poliisi on siellä missä nuoret viettävät aikaansa – niin reaaliaimailmassa kuin nettissä.

Virtuaalimaailmaan liittyy paljon erilaisia lieveilmiöitä ja siksi poliisin on tärkeää olla mukana. Usein esimerkiksi kiusaaminen jatkuu koulupäivän jälkeen netissä.

16–17-vuotiaista tytöistä jo joka neljäs on joutunut internetissä häirinnän tai ahdistelun kohteeksi. Netissä tapahtuneesta häirinnästä tai ahdistelusta kerrotaan kuitenkin vain harvoin aikuisille.

IRC-Gallerian lähipoliisilla kysyntää

Marko Forss aloitti ensimmäisenä IRC-Gallerian lähipoliisina viime vuoden syyskuussa. Ensimmäisen yhdeksän kuukauden aikana hän sai peräti 27 901 kommenttia 8073 eri käyttäjältä. Päiväkirjan osalta samat luvut olivat 3039 ja 1354.

– Jokaiseen järkevään kysymykseen olen yrittänyt vastata, mutta välillä kiire on vienyt voiton. Onneksi mane ja jutta ovat tulleet jeesiin.

– Samaan aikaan kotisivullamme www.poliisi.fi/irc-galleria on vieraillut noin 46 000 kävijää. Sivua kannattaa katsoa ennen kuin kommailee, koska sieltä löytyy vastaus suhteellisen moneen yleisimpään kysymykseen, fobba sanailee galleriassa.

Kotisivulta löytyykin melkoinen koelma linkkejä nuorille suunnattuihin tietoisuuskuihin: tietoa poliisiammattikorkeakouluun hakemisesta, mitä mopon viritämisestä voi seurata, miten mopokortti hankitaan, myymälän itsepalveluluonteen

väärinymmärtämisestä, viinan kanssa lärtämisestä, polkupyöräilyssäntöjä, koulu-kiusaamisesta, lapsen kurittamisesta, netti-kiusaamisesta, mitä tehdä kun poliisi käytetty aasimaisesti, seksuaalisesta häirinnästä, ahdistelusta ja hyväksikäytöstä netissä, jne.

Uusia toimintamuotoja kehitetään

Marko Forssin työnkuva on radikaalisti muuttunut kuluneen vuoden aikana. Hän uskoo oman organisaationsa suhtautumisen sosiaaliseen mediaan menneen positiivisempaan suuntaan.

– Tän reilun vuoden aikana poliisin toiminta on muuttunut koko ajan ja uskon, että se tulee jatkossakin koko ajan muuttumaan. Me mietitään koko ajan, että miten me pystytään toimimaan paremmin täällä galtsussa ja ottamaan irti kaikki hyöty poliisin ja nuorten näkökulmasta, fobba kirjoittaa.

Elokuussa 2009 lähipoliisit aloittivat esimerkiksi kiusaamisen vastaisen kampanjan IRC-Galleriassa. Koulukiusaamisesta voi ilmoittaa verkon välityksellä suoraan poliisille.

Marko Forss kertoo, että gallerian lähipoliisit saavat viikoittain vihjeitä eristeisistä rikoksista, vaikka he eivät ole niitä erikseen pyytäneet.

– Vihjeitä tulee ihan pikkujutuista törkeimpiin rikoksiin asti. Meille voi siis jättää tietoa jostain rikollisesta tapahtumasta tai sivustosta ja ilmoittajan tiedot jäävät vain meille. Me sitten välitämme tiedot anonyymisti eteenpäin.

Uutena ajatuksena on tullut esille se, että IRC-Gallerian lähipoliisit alkaisivat julkaista blogilla poliisitiedotteita etenkin Helsingin alueella tapahtuneista rikoksista, jotka ovat oletettavasti nuoren tekemiä tai ovat kohdistuneet nuoreen henkilöön.

Esimerkkinä voisi olla vaikka joukkotappelu Kampissa, josta poliisi kaipaa lisätietoja. Nuoreen kohdistuneen rikoksen esimerkkinä on tapaus, jossa joku aikuinen on ahdistellut nuoria seksuaalisessa mielessä ja paljastellut itseään.

Virtualipoliisilaitos seuraava askel?

Seuraava askel voisi olla ”virtuaalisen poliisilaitoksen” perustaminen. IRC-Gallerian lähipoliisit peräänkuuluttavat verkossa ideoita.

– Virtuaalisessa poliisilaitoksessa poliisi esittäytyisi ja ihmiset pääsisivät tutustumaan poliisin työhön ja välineisiin virtuaalisesti. Lisäksi ihmiset voisivat hakea erilaisia lupia ja tehdä myös rikosilmoituksen siellä, esittelee Mikko Manninen ajatusta.

Koko poliisihallinto esittäytyy Facebook-yhteisöpalvelussa Suomen Poliisi-nimisen profiilin kautta. Faneja poliisille on tullut päivässä jopa 2000 ja sivuilla käydään rentoa ja vilkasta keskustelua.

Oulun poliisilaitoksen nuorisorikosryhmä tekee myös työtä netissä. Ryhmän konstaapelit ovat tavattavissa IRC-Galleriassa perjantai-iltaisin klo 18–21.

Lähteet:

www.poliisi.fi/irc-galleria
irc-galleria.net

Alina sai oikeutta

Joensuun kärjäoikeus langetti 16-vuotiaalle kiusaajalle sakot kunnianloukkauksesta tämän haukuttua opiskelijatoveriaan muun muassa ryssäksi.

Kerroimme edellisessä RIKU-lehdessä Alina (nimi muutettu), joka kärsi rasistisesta kiusaamisesta ja nimittelystä opinahjossaan koko kouluvuoden ajan.

Projektiohjaaja **Galina Vasilenko** RIKUsta oli Alinan tukena toukokuusta lähtien.

Alina oli tehnyt rikosilmoituksen, mutta syyttäjä katsoi, ettei jutussa ollut tapahtunut rikosta. RIKU auttoi Alinaa viemään asiaa eteenpäin syyttämättäjäättämispäätöksen jälkeen.

– Alina jaksoi viedä jutun oikeuteen asianomistajana ja voitti, kertoo huojentuneena Galina, joka oli mukana tukihenkilönä myös oikeudenkäynnissä.

Esitutkinnaissa ei kuultu todistajia

Virallinen syyttäjä oli tehnyt jutussa syyttämättäjäättämispäätöksen esitutkinna pohjalta, kun esitutkinnaissa oli kuultu vain osapuolia. Kun Alina esitti yksityisen rangaistusvaatimuksen, kärjillä kuultiin kahta ulkopuolista todistajaa ja vaatimus menestyi.

Herää kysymys, miksi juttua ei alun perin tutkittu perusteellisemmin.

– Olemme pohtineet, olisiko juttu menestynyt syyttäjän pöydälläkin paremmin, jos esitutkintaankin olisi otettu ulkopuoliset todistajat mukaan. Esitutkintavaiheessa todistajia ei kuulusteltu, vaikka esitutkin-

napöytäkirjassa oli mainittu ainakin yhden opiskelijan nimi, Galina Valilenko sanoo.

”Tämä tapaus ei ole tavallinen”

RIKUn toiminnanjohtaja **Petra Kjällman** sanoo seuranneensa mielenkiinnolla Alinan jutun etenemistä Joensuun kärjäoikeudessa.

– Tapaus on siitä erikoinen, että tutkintapyyntö, tutkinnan ja syyttäjän harkinnan perusteella asiassa ei nostettu syytettä. Asianomainen oli kuitenkin vahva asiasaan, hän käytti avustajansa avustuksella toissijaista syyteoikeuttaan, meni kärjille ja voitti juttunsa.

– Tämä tapaus ei ole tavallinen. Vain hyvin harvoin asianomistajalla on rohkeutta käyttää toissijaista syyteoikeuttaan, sillä hävitessään juttu voi tulla hänelle kalliiksi. Usein hän ei tee edes tutkintapyyntöä, koska ei usko asian etenevän.

– Tästä voi herättää kysymyksen, kuinka paljon rasismijuttuja jää syyttäjän pöydälle tai kokonaan tutkimatta, kun asianomainen ei tee edes tutkintapyyntöä. On todella harvinaista, että asianomistaja voittaa jutun, jossa syyttäjä on tehnyt syyttämättä jättämispäätöksen.

Venäläisnaiselle nostetaan hattua

Alinan tarina sai paljon huomiota myös pohjoiskarjalaisissa tiedotusvälineissä.

Näin sanomalehti Karjalainen uutisoi aiheesta (6.11.):

”Joensuussa Pohjois-Karjalan ammattiopiston tiloissa venäläistä opiskelutoveria nimitellyt 16-vuotias tyttö tuomittiin Joensuun kärjäoikeudessa nuorena henkilönä tehdystä kunnianloukkauksesta sakkoihin. Oikeus antoi tytölle 15 päiväsakkoa, rahassa 90 euroa. Lisäksi vastaaja tuomittiin maksamaan 24-vuotiaalle Joensuussa asuvalle uhrilleen kärsimyskorvausta 300 euroa, kun uhri oli kärsinyt nimittelystä ja viettänyt sen takia muun muassa unettomia öitä.”

”Vastaaja oli nimitellyt venäläistä viime vuoden syyskuun alusta lähtien aina tämän vuoden toukokuulle saakka noin kahdeksan kuukauden aikana useita kertoja ammattiopiston tiloissa. Usein kuulijoina oli luokkahuoneellinen muita opiskelijoita.”

Karjalainen jatkoi aiheen käsittelyä verkkoartikkelissa (7.11.), jossa sanotaan, että kaikenlaiseen sanalliseen kiusaamiseen on suhtauduttava entistä vakavammin ja puututtava tiukasti:

”Solvaamisen kohteeksi joutuneelle nuorelle pitää nostaa hattua, että hän jaksoi viedä asiaansa eteenpäin senkin jälkeen, kun virallinen syyttäjä oli tehnyt syyttämättäjäättämispäätöksen. Ulkomaalaistaustaisten ihmisten nimittelylle ja solvaamiselle on tehtävä loppu, eikä tässä näytä pelkkä valistus auttavan. Surullista on, että vaikka kyse on pelkistä hyvistä tavoista, ei sen kummemmasta, kepin heiluttajaksi tarvitaan peräti oikeuslaitosta.”

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS (RIKU) TUKEE MYÖS ULKOMAALAISTAUSTAISIA RIKOKSEN UHREJA

RIKUn RAY-rahoitteisen Ulrik-projektin tavoitteena on vahvistaa osaamista ulkomaalaistaustaisten rikoksen uhrien auttamiseksi ja tukemiseksi. Tavoitteena on kehittää RIKUn palvelua niin, että myös ulkomaalaistaustaiset rikoksen uhrit löytävät palvelun ja kynnys avun ja tuen hakemiselle madaltuu.

Kohderyhmänä ovat niin Suomessa vierailevat kuin pysyvästi asuvat ulkomaalaistaustaiset rikoksen uhriksi joutuneet, heidän läheisensä ja rikosasiassa todistavat.

Tavoitteena on kaikenlaisten rikoksen uhriksi joutuneiden auttaminen ihmiskauppa mukaan lukien.

LISÄTIETOJA www.riku.fi

Lapsella on oikeus rakastaa molempia vanhempiaan – Lapsi ei sovi aikuisen uskotuksi

Perheen kriisissäkin lapsella on oikeus olla lapsi, joka välittää molemmista vanhemmistaan. Lapsesta ei saa tehdä toisen vanhemman uskottua, sillä taakankantajaksi joutuvan lapsen oma aikuisuus kolhiintuu.

Kun parisuhde joutuu katkolle, turvautuu ihminen lähimpiinsä. Eron, puolison päihderiippuvuuden tai kumppanin mielenterveysongelmien kohdatessa lähin ihminen voi olla oma lapsi. Lapsi tuntuu jakavan saman kriisin vanhemman kanssa, joten hänelle on helppo kertoa tuntojaan.

– Varsinkin kriisin alkuvaiheessa van-

hempi voi turvautua omaan lapseensa, jos vanhemmalla ei ole riittävästi aikuista tukea tarjolla, sanoo Väestöliiton perhetoinninnoissa työskentelevä koulutussuunnittelija **Anja Saloheimo**.

Saloheimon mukaan äiti tai isä voi pitää jopa kymmenenvuotiaasta uskottunaan. Lapselle puretaan pahaa oloa ja huolia. Silloin lapsi joutuu ottamaan vastaan tehtävän, johon hän ei vielä kehitystasonsa osalta ole ollenkaan valmis: kapeille harteille lankeaa aikuisen kuuntelijan rooli.

Liian isoissa saappaissa kulkemisesta, kuuntelijana ja tukijana olemisesta, tulee lapselle taakka, vaikkei sitä päällepäin huomaisikaan. Isän tai äidin pikku apulainen näyttäytyy reippaana, sillä hän ei

halua tuottaa pettymystä vanhemmilleen. Siksi vanhemmat usein uskovat lastensa olevan kestävämpiä kuin mitä he todellisuudessa ovat.

– Lapset ovat hyvin lojaaleja vanhemmilleen ja yrittävät miellyttää heitä. He ovat kilttejä ja auttavat aina parhaansa mukaan.

Uskollisuuden lisäksi lapset suostuvat tarjottuun kumppanin rooliin syyllisyyden tunteen vuoksi.

– Aikuiset eivät hoksaakaan, kuinka helposti lapsi ottaa syyt vastoinikäymisistä ja tapahtumista niskoilleen.

Oikeus lapsuuteen ei katoa kriisissä

Aikuista miellyttäessään lapsi joutuu pis-

tämään sivuun lapsuutensa ja omat tunteensa.

Kun lapsi kieltää omat tarpeensa eikä saa opetella turvallisessa ympäristössä tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan, hänen kehityksensä häiriintyy.

Tunteiden kieltämisestä syntyy turvatomuutta ja valtaosa lapsen energiasta kuluu kaaoksen hallitsemiseen. Seuraukset heijastuvat usein pitkälle aikuisuuteen.

Aikuisten taakkoja kantaneesta lapsesta tulee herkästi uhrautuja, joka hakeutuu hoivaaja-hoivattava-suhteisiin omista ihmis-suhteistaan. Näin tuntuu käyvän etenkin, jos lapsuuden perheessä on ollut alkoholismia.

– Lapsella on oikeus ikätasoaan vastaavaan elämään myös erotilanteessa, Saloheimo painottaa.

Lapsen etu on kirjattu kattavasti myös lainsäädäntöön ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, joka korostaa lapsen suoje-lua ja hyvinvoinnin turvaamista.

Kaikki lapset eivät kumppanin tai uskotun rooliin toki suostu, vaan pystyvät siitä kieltäytymään.

– Lapsen tehtävänä ei ole vetää rajoja, vaan se on aikuisen vastuulla, Saloheimo korostaa.

Huonoakin voi rakastaa

Riitaisissa eroissa tai suhteen kriiseissä vanhemmat saattavat huomaamattaan laittaa lapsensa koston välikappaleiksi. Lapsesta tulee keskusteluyhteyden kadottaneiden vanhempien viestinviejä.

– Lapsen hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että lapsella säilyy yhteys kumpaankin vanhempaan. Lapsella on oikeus molempiin vanhempiinsa. Hänellä on myös oikeus rakastaa molempia.

Toisesta vanhemmasta ei siksi saisi tehdä lapsen silmissä pahan ruumiillistumaa. Lapsen edun nimissä mustamaalaamiseen ei kannata ryhtyä, vaikka kiusaus olisi suuri, kun toinen ei kanna vanhemmuuden vastuuta.

– Esimerkiksi päihderiippuvainen vanhempi saa usein ”huonon” leiman. Silti lapselle olisi hyväksi, että hän saisi säilyttää hyvän kuvan myös tästä vanhemmastaan.

Saa surra

Lapsen arjessa vähemmän olevalle vanhemmalle voi tulla tarve hyvillä poissa-oloon. Syyllisyyttä potevalle vanhemmalle Saloheimo antaa neuvon: lapselle tärkeintä on läsnäolo. Sitä ei voi korvata tavaroiden tai tapahtumien paljoudella.

Viikonloppuvanhemman tavoitteena on monesti se, että vähäinen yhteinen aika sujuu mahdollisimman mukavasti ja ilman mielipahaa. Saloheimon mukaan hyssyttely on hallaa.

– Lapselle tuo turvaa se, että molempien vanhempien luona on samat säännöt, rutiinit ja rajat. Lapsi hämmentyy erilaisista säännöistä. Toisaalta hän oppii käyttämään tilannetta hyväkseen, jolloin elämästä tulee peliä.

– Lapsen on tarpeen saada kokea myös pettymyksen tunteita. Turvallisessa ympäristössä on hyvä oppia, ettei kaikkea saada, Saloheimo rohkaisee.

– Jämäkkyys ei tietenkään tarkoita kylmäkiskoisuutta.

Myös lapsen surulle on annettava tilaa, sitä ei tarvitse selittää tai lohduttaa kadoksiin. Surusta ei tarvitse kiirehtiä pois. – Jos lapsen tunteita mitätöidään, hän voi kokea, ettei ole arvokas.

Aikuinen kanava auki

Lapsen kasvun kannalta on keskeistä, että lapselle kerrotaan hänen kehitystasonsa mukaisesti ja mahdollisimman rehellisesti kriisistä tai erosta. Lapselle on myös tarpeen antaa tilaa keskustella, kysellä ja saada vastauksia kysymyksiinsä.

Jos kokonaiskuva vanhempien ongelmista jää lapselle epäselväksi, hän alkaa kehittää omia selityksiä. Näissä selityksissä yleensä korostuu lapsen oma rooli ja syyllisyys tapahtuneeseen.

– On erittäin keskeistä korostaa, ettei kriisi ole lapsen syy, Saloheimo sanoo.

Lapsen herkan syyllisyydentunnon vuoksi aikuisen on hyvä käsitellä omat kielteiset tunteensa muualla kuin lapsen tarkkojen korvien lähetyvillä. Kriisissä olevien vanhempien on haettava aikuisia kanavia tunteidensa purkamiseen.

Saloheimo suosittelee eroseminaareja, vertaistukea ja ammattiauttajia. Kovin läheiset ystävät eivät ole aina paras juttukumppani.

– Uskottu ystävä voi ruokkia katkeruutta, jolloin keskustelu ei johda yhteisen vanhemmuuden luomiseen.

Perheen kriisissä aikuiset turvaverkot tärkeitä sekä aikuisille että lapsille. Kun vanhempi on syvällä omassa pahassa olosaassa, lapsen näkökulma unohtuu. Silloin luotettava ja kypsästi käyttäytyvä aikuinen voi olla tilapäisesti se turvallinen tuki, jonka avulla lapsi saa olla lapsi ja voi rauhassa kasvaa ihmiseksi.

TEKSTI Camilla Lehtinen KUVA Kenneth Lehtinen

Sadussa saa olla rauhassa – Tarinat auttavat kaltoin kohdeltuja lapsia

Sadut auttavat lasta ymmärtämään itseään, tunteitaan ja elämää tarinan suojissa. Kovia kokeneille lapsille sadut antavat hengähdystauon.

Olipa kerran. Kaksi pientä sanaa saa pienen kuulijan lähes poikkeuksetta odottavaan tilaan. Tiedossa on seikkailuja, sankareita ja eksoottisia paikkoja kaukana täältä. Sadut antavat tunne-elämyksiä, ne ovat jännittäviä ja sitten helpottavia.

Lapsille sadut ovat paitsi viihdettä myös keino oppia uusia asioita itsestään ja ympäristöstään. Sen vuoksi sadut soveltuvat erinomaisesti ongelmallisen elämäntilanteen kanssa kamppailevan lapsen avuksi.

Saduissa ongelmia käsitellään symbolien avulla, mikä on lapselle paljon turvallisempaa kuin todellisuudessa toimiminen.

– Vaikka lapsella olisi vaikeita kokemuksia, ja vaikka sadun tarinoissa olisi samankaltaisia tilanteita kuin lapsen omassa elämässä, niin asiat eivät tapahdu suoraan hänelle vaan sadun hahmoille. Siinä on suuri ero, sanoo lapsityöntekijä **Anne Tiainen**.

Tiainen käyttää satuja yhtenä työmuotona toimiessaan kaltoin kohdeltujen lasten kanssa. Tampereen ensi- ja turvakoti ry:n avopalveluyksikkö Perhekulma Puhurissa hän tapaa usein lapsia, jotka ovat joutuneet perheväkivallan kokijaksi tai näkijäksi – usein molemmiksi.

– Tärkeintä satujen käytössä on se, että lapsi saa yhdessä aikuisen kanssa olla sadun ja tarinan vietävänä turvallisesti ja yhdessä, Tiainen arvioi satujen merkittävimmäksi eduksi työmuotona.

– Sadussa lapsi saa olla rauhassa.

Rohkeat prinssit ja prinsessat

Lapsi luo mielikuvansa saduista oman elämänsä lähtökohdista. Kokemuksistaan lapsi löytää yhtäläisyyksiä satujen henkiöihin, tapahtumiin ja ongelmia seuraaviin onnistumisiin.

Omissa, satujen synnyttämissä mielikuvissa lapsi voi käsitellä asioitaan ja ajatuksiaan. Saduista lapsi saa välineitä kotiasioiden ja perheen tapahtumien purkamiseen.

– Tarinan kautta lapsi voi yhdessä aikuisen kanssa käsitellä erilaisia tunteita,

kuten iloa, surua tai pelkoa. Sadut ovat erityisen hyviä juuri tunteiden kanssa työskentelyssä.

Saduissa ei vähätellä lapsen pelkoja vaan annetaan ratkaisumalleja ja lohtua. Lasta auttaa, kun hän huomaa, että tarinan ihmisillä on samanlaisia ongelmia kuin hänellä itsellään.

Toisaalta tarinat eivät tyrkytä lapsille suoranaisesti neuvoja, vaan lapsi saa itse löytää sadusta ratkaisun pulmilleen. Parhaimmillaan satu vahvistaa lapsen uskoa siihen, että hänkin voi onnistua elämässään.

Aarre löytyy omaan tahtiin

Työssään Tiainen valitsee sadut aina tilanteen mukaan. Valintaan vaikuttavat lapsen kokemukset ja elämäntilanne.

– Joskus luettavan sadun valinnasta neuvotellaan yhdessä lapsen kanssa.

Tiaisen ja hänen asiakkaanaan olevien lasten yksilötapaamisissa ei välttämättä lähdetä heti satujen lukuun. Yhtenä työmuotona satujen luku ja sille sopiva hetki valitaan lapsen tarvetta ajatellen. Monesti lukuhetki sijoittuu tapaamisen loppupuolelle.

SATUJEN KÄRKIVIISIKKO

Lapsityöntekijä Anne Tiainen lukee lasten kanssa paljon näitä satuja:

- Ihme Ippe
- Näkymätön lapsi
- Pieni harmaa perhonen
- Pieni satu suuresta napista
- Vihreä hiiri

Tiaisen omiin suosikkeihin kuuluu **Pieni satu suuresta napista**, jossa on monta tunnetta ja tasoa lyhyeen tarinaan kiteytettynä. **Näkymätön lapsi** puolestaan kertoo, kuinka kaikki tarvitsevat huolenpitoa, ystävyyttä ja miten parantava voima näillä on huonosti kohdellulle.

– **Kukonpuolikas ja kamala kuningas** -satu ruokkii minun mielikuvitustani. Kukonpuolikkaan hurjilla matkoilla tarvitaan selviytymistä ja kekseliäisyyttä. Minusta se on hauska satu, Tiainen sanoo.

Ensi- ja turvakotien liitto on kustantanut Satuviitta-satukokoelman, joka on tarkoitettu lapsia auttavien aikuisten käyttöön. Kirjan sadut on tarkoitettu luettaviksi ääneen lapselle.

Valittua satua lukee aikuinen. Lapsi saa vapaasti kommentoida tarinaa tai kuunnella sitä hiljaa.

– Lapsen reagoitua kannattaa aina lukea aikana seurata, koska usein lapsi ei osaa sanoittaa, miltä hänestä tuntuu. Pelko tai ahdistus voi näkyä kehon kielellä.

Tiaisen mukaan ensiarvoisen tärkeää on huomioida lapsen turvallisuuden tunne. Sadun teemoja pitää käsitellä lapsen ehdoilla: tarvittaessa voi aina keskeyttää sadun luvun.

– Satu ei ole suoritus.

Alan tutkijat korostavat, ettei sadun lukijan tehtävänä ole sinällään opettaa vaan lapsen pitää antaa löytää itse itselleen tärkeät asiat. Aikuinen ei välttämättä tiedä tai arvaa, mikä sadussa on lapselle merkityksellistä. Siksi aikuisen ei kannata liiaksi tulkita tai selittää satua.

Sadun lukemisen tai sen aikana tarinasta voi tulla jutella, ja lapsi saa esittää kysymyksiä. Sadun tapahtumia voi myös maalata tai piirtää.

Mikäli lapsi haluaa, satuun palataan myöhemmin uudestaan.

– Toisinaan lapsi haluaa kuulla saman

sadun moneen kertaan. Silloin sadussa on lapselle jokin merkittävä asia tai tapahtuma, johon hän haluaa palata uudelleen.

Tiaisen nuorimmat asiakkaat ovat kolmivuotiaita ja vanhimmat 15-vuotiaita. Satuja hän käyttää kaikenikäisten lasten kanssa, mutta teini-ikäisten kanssa sadut eivät ole keskeinen työtap.

Lapset tulevat Puhuriin aina ensin tutustumiskäynnille ennen varsinaisen terapian alkamista. Silloin mukana on myös lapsen vanhempi, mikä osoittaa lapselle, että hänellä on lupa kertoa tai tuoda esiin muilla keinoin kokemuksiaan perheväkivaltilanteissa. Tutustumiskäynnit antavat samalla tietoa Puhurin työntekijöille lapsen yksilöikäntejä varten. Käynneillä näkyy muun muassa vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutus.

Ja he elivät elämänsä onnellisina loppuun asti

Lasten apuna voi Tiaisen mukaan käyttää kaikenlaisia satuja – kunhan aina huomioi lapsen näkökulman.

Aikuisesta hurjalta tuntuvat tarinat, kuten Grimmin veljesten sadut, tuovat esille vaikeita aiheita. Monesti nämä asiat kui-

tenkin jo kuuluvat huonosti kohdeltujen lasten elämään puutteellisen vanhemmuuden, turvattomuuden tai aliarvostuksen takia. Tutkijoiden mukaan satumaailmaan sijoitetut asiat eivät kuitenkaan näyttäydy lapselle realistisina, joten pelottavat aiheet eivät yleensä jää lasta ahdistamaan.

Tiaisen mielestä liian realistinen tarina ei silti välttämättä ole hyväksi perheväkivaltaa kokeneille lapsille. Hänen mielestään tarinassa olisi hyvä olla sadun hoito.

Tiainen korostaa, että saduista pitää löytyä rohkeutta, selviytymistä ja toivoa.

Myös kauniit kuvat ovat tärkeä elementti, ja ne voivat synnyttää pienenkin lapsen mielessä oman sadun.

Saduissa on tarpeen olla myös onnellisen loppu.

– Kaikkihan me tarvitsemme onnellisia loppuja. Ja varsinkin toivoa.

Lähteet:

Tekstin lähteenä on käytetty Anne Tiaisen haastattelun lisäksi Kajaanin ammattikorkeakoulun julkaisuja sekä **Piritta Gustafssonin** ja **Marina Primietan** opinnäytetyötä satujen käytöstä päiväkodeissa.

Nuorten päihdeasenteet höltyneet

Päihteisiin ja tupakkaan liittyvien asenteiden muutos aiempaa sallivammaksi nousi uudeksi huolenaiheeksi tuoreen Kouluterveyskyselyn tuloksissa. Keskeisiä havaintoja olivat erojen väheneminen tyttöjen ja poikien tupakoinnissa ja päihteidenkäytössä sekä päihteidenkäytön yleisyys nuorten läheisillä.

Yläluokkalaisten ja lukiolaisten hyväksyvä asenne tupakointiin yleistyi selvästi aiemmista vuosista. Myös parin alkoholiannoksen juominen ja humala kerran viikossa hyväksyttiin aiempaa yleisemmin. Laittomien huumeiden osalta pojat hyväksyivät aiempaa yleisemmin marihuanan polttamisen silloin tällöin ja säännöllisesti. Myös lukiota käyvien tyttöjen myönteinen asenne silloin tällöin tapahtuvaa marihuanan polttamista kohtaan lisääntyi.

Ammattiin opiskelevien asenteet tupakointia ja kerran viikossa humalaan juomista kohtaan olivat lukiolaisia sallivammat. Muilta osin ammattiin opiskelevien asenteet vastasivat lukiolaisten asenteita.

Nuorilta kysyttiin, käyttääkö joku nuoren läheinen alkoholia siinä määrin,

että siitä on aiheutunut haittoja ja ongelmia nuoren omassa elämässä. Lähes 14 prosenttia vastanneista koki, että läheisen alkoholinkäyttö tuo ongelmia, mikä on osoitus siitä, että aikuisten alkoholinkäyttö kuormittaa lapsia.

Yläluokkalaisten poikien päivittäinen tupakointi lisääntyi ja tyttöjen pysyi lähes ennallaan. Lukiolaisilla päivittäin tupakoivien osuus vähentyi hieman. Lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla ei havaittu sukupuolten välisiä eroja päivittäisessä tupakoinnissa, sen sijaan peruskoululaisilla pojilla päivittäinen tupakointi oli edelleen tyttöjä yleisempää. Ammattiin opiskelevilla päivittäinen tupakointi oli neljä kertaa yleisempää kuin lukiolaisilla.

Kuukausittainen humalajuominen vähentyi sekä yläluokkalaisten että lukiolaisten keskuudessa, lukuun ottamatta lukiolaisia tyttöjä, joilla humalajuominen ei ole vähentynyt vuoden 2005 jälkeen. Kahdeksan vuotta sitten lukiolaistytöjen kuukausittainen humalajuominen oli 11 prosenttiyksikköä harvinaisempaa kuin pojilla, nyt ero on ainoastaan 4 prosent-

tiyksikköä.

Laittomien huumeiden kokeilujen vähentyminen pysähtyi sekä yläluokkalaisilla että lukiolaisilla. Ammattiin opiskelevilla tosi humalaan juominen ja laittomien huumeiden kokeilut olivat lähes kaksi kertaa yleisempiä kuin lukiolaisilla.

Varoitusmerkit huomioitava

Nuorten päihteidenkäyttö ja tupakointi on viime vuosina ollut Kouluterveyskyselyiden mukaan laskussa. Nyt on tärkeää huomioida mahdollisesta päihteidenkäytön ja tupakoinnin yleistymisestä kertovat signaalit. Keskeisintä on seurata nuorten hyvinvointia ja kuunnella nuoria aktiivisesti. Siten on mahdollista huomata ja myös tarttua nopeasti asioihin, joissa on nähtävissä huolestuttavaa kehitystä.

Lisätietoja:

THL

erikoistutkija Minna Pietikäinen

minna.pietikainen@thl.fi

<http://www.thl.fi/kouluterveyskysely>

Naisten humalajuominen lisääntynyt voimakkaasti 2000-luvulla

Vuoden 2008 juomatapatutkimuksen mukaan naisten humalakerrat ovat lisääntyneet huomattavasti kaikissa ikäryhmissä, kun vähäisemmän kulutuksen kerrat ovat jopa vähentyneet. Miesten humalakerrat lisääntyivät vain nuorimassa ikäryhmässä (15–29-vuotiaat), heidänkin vähemmän kuin nuorten naisten.

Naisten humalakulutuksen lisäänty-

minen 2000-luvulla ei ole ollut seurausta vain vuoden 2004 veronalennuksesta ja tuonnin vapauttamisesta, vaan on jatkoa pidemmän ajan kehitykselle. Se on myös osoitus yhteiskunnan liberalisoituneesta suhtautumisesta naisten alkoholin käyttöön. Naiset ovat nykyään vapaampia päättämään myös tavastaan käyttää alkoholia. Sukupuolten alkoholin käyttö

on samankaltaistunut Suomessa. Naiset kuitenkin edelleen nauttivat alkoholia harvemmin ja huomattavasti vähemmän kuin miehet.

Lisätietoja:

THL

erikoistutkija Heli Mustonen

heli.mustonen@thl.fi

Ungdomarnas attityder till alkohol och narkotika har mildrats

En mer tillåtande attityd till alkohol, narkotika och tobak framträder i resultaten från enkäten Hälsa i skolan. Andra centrala observationer är att skillnaderna mellan flickors och pojkars rökning och alkohol- och narkotikabruk minskat och att alkoholbruk bland ungdomars närstående är vanligt.

Av ungdomarna frågades vad de anser om rökning och bruk av alkohol och narkotika nu och då och regelbundet. Bland eleverna i grundskolans högre klasser och gymnasiet hade en accepterande attityd till rökning blivit klart vanligare jämfört med tidigare år. Även att dricka ett par alkoholportioner och att vara berusad en gång i veckan godtogs mer allmänt än tidigare. När det gäller olagliga droger, godkände pojkar mer allmänt än tidigare rökning av marijuana nu och då och regelbundet. Även bland gymnasieflickor hade en positiv attityd till att röka marijuana nu och då blivit vanligare.

Yrkesstuderandes attityder till rökning och till att dricka sig berusad en gång i veckan var mer tillåtande än gymnasieelevers. I övrigt motsvarade yrkesstuderandenas attityder gymnasieelevernas.

Ungdomarna tillfrågades om någon av deras närstående brukar så mycket alkohol att det orsakar problem i den ungas eget liv. Nästan 14 procent av de svarande upplevde att en närståendes alkoholbruk medför problem, vilket visar att vuxnas alkoholbruk belastar barnen.

Bland pojkar i grundskolans högre klasser hade daglig rökning ökat, medan den var nästan oförändrad bland flickorna. Andelen gymnasieelever som röker dagligen hade minskat lite. När det gäller daglig rökning, märktes det ingen skillnad mellan könen på gymnasier och yrkesläroanstalter. I grundskolan var daglig rökning fortfarande vanligare bland pojkar än bland flickor. Det var fyra gånger vanligare att yrkesstuderande rökte dagligen än att gymnasieelever gjorde det.

Att dricka sig berusad varje månad hade minskat både i grundskolans högre klasser och gymnasiet. Undantaget är gymnasieflickor, vars berusningsdrickande inte minskat sedan 2005. För åtta år sedan var månatligt berusningsdrickande bland gymnasieflickor 11 procentenheter ovanligare än bland pojkarna. Nu är skillnaden endast 4 procentenheter.

Minskningen av att prova på olagliga droger avstannade bland både eleverna i grundskolans högre klasser och gymnasieeleverna. Bland yrkesstuderande var det nästan dubbelt vanligare än bland gymnasieelever att dricka sig ordentligt berusad och att prova på olagliga droger.

Varningssignalerna bör beaktas

Under de senaste åren har ungdomarnas alkohol- och narkotikabruk och rökning minskat enligt enkäterna Hälsa i skolan. Nu är det viktigt att beakta signalerna på att alkohol- och narkotikabruk och rökning eventuellt håller på att bli vanligare. Det viktigaste är att följa ungdomarnas välbefinnande och att aktivt lyssna på dem. På så sätt är det möjligt att märka och också att snabbt ingripa i oroväckande utveckling.

Mer information:

THL

specialforskare Minna Pietikäinen

minna.pietikainen@thl.fi

<http://www.thl.fi/kouluterveyskysely>

Kvinnors berusningsdrickande ökat kraftigt på 2000-talet

Enligt dryckesvaneundersökningen 2008 har kvinnornas berusningstillfällen ökat i alla åldersgrupper, medan tillfällen med lägre konsumtion till och med har minskat. Männens berusningstillfällen ökade endast i den yngsta åldersgruppen (15–29 år) och mindre än de unga kvinnornas.

Kvinnornas ökande berusningskonsumtion på 2000-talet är inte enbart en följd av

skattesänkningen 2004 och avregleringen av importen. Den är också en fortsättning på en längre tids utveckling. Dessutom är den ett tecken på samhällets liberaliserade attityd till kvinnors alkoholbruk. Nuförtiden har kvinnorna större frihet att besluta hur de brukar alkohol. Köns alkoholbruk har likriktats i Finland. Kvinnorna dricker emellertid fortsättningsvis mer säl-

lan och avsevärt mindre mängder alkohol än männen.

Mer information:

THL

specialforskare Heli Mustonen

heli.mustonen@thl.fi

ELÄMÄN EVÄÄT

Northern Capessa olen oppinut nauttimaan ajamisesta. Pitkätkin matkat taituvat hyvässä tunnelmassa vauhdikkaasti halki punamullan värittämän puolivaikon. Silloin tällöin tarkkasilmäinen voi havaita satunnaisen lehmän, antiloopin tai gudun keltavirheän kasvuston seasta. Horisonttiin näkee niin pitkälle kuin silmä kantaa ja avarassa maisemassa on tilaa ajatuksien vaeltaa.

Matkaa Kimberleystä on taitunut jo reilusti. Sadan kilometrin aavikkoetapin jälkeen eteen avautuu ensimmäisiä merkkejä asutuksesta. Tien laidalla laiduntavat aasit ja vuohilaumat.

De Aarin kaupunki on rakentunut kuten niin moni eteläafrikkalainen pieni kaupunki. Tuli- ja kohtaa ensimmäisenä maatilaa, pienen huoltoaseman tai kyhätyn kahvilarakennuksen. Lähempänä kirkonkylää sijoittuu mustien ja värillisten asuttama *township*. Aaltopellistä rakennettujen peltihökeleiden ja valtion rakentamien tiilitalojen keskellä juoksee lapsia ja koiria leijailevan punaisen pölyn keskellä. Aikuiset istuvat varjoissa jutellen tai arkiaskareitaan takapihoilla hoidellen.

Osa asutuksista on niin sanottuja *informal settlementteja*, joissa ei ole kunnan infrastruktuuria (vettä tai sähköjä) tarjolla, vaan asukkaat asuvat osittain hyväksytyn laittomasti alueella.

De Aar – alkoholisyndrooman keskittymä

Asukkaita De Aarissa on 45 000 ja se oli ennen maan toiseksi tärkein risteysasema, jossa 29 junarataa yhdistyi ja tarjosi toimeentulon asukkaille. Logistiikkakeskukseen sulkemisen jälkeen työttömyys on ollut 80 % luokkaa, köyhyys ja elinolot sen mukaiset. Taloudelliset aktiviteetit ovat alueella hyvin vähäiset. Yli 60 % väestöstä on alle kolmikymmenvuotiaita ja 20 % on vailla minkäänlaista muodollista koulutusta. Tilastojen luotettavuus ei ole paras mahdollinen, mutta suuntaa-antavina niitä voi pitää.

De Aarilla on kyseenalainen kunnia olla kärkisijoilla maan fetaalialkoholisyndroomatilastoissa, jotka maailmanlaajuisesti ovat täällä erittäin korkeat. Tutkimusten mukaan lähes puolella ekaluokkalaisista todettiin tämän raskaudenaikaisesta alko-

holinkäytöstä johtuvan syndrooman oireita ja kymmenen lasta sadasta syntyy vakavasta keskushermostohäiriöstä kärsien.

Ongelma on ollut tiedossa jo pitkään, mutta sen vakavuuteen ja merkitykseen koko maan kehitykselle on herätty vasta viime vuosina.

Lapset uhreina

Fetaalialkoholisyndrooma (FAS) on äidin raskaudenaikaisen alkoholinkäytön aiheuttama sikiön keskushermoston pysyvä toimintahäiriö. Keskushermoston toimintahäiriön vakavuus vaihtelee kehitysvammaisuuksista lieviin oppimisvaikeuksiin. Merkittävimmät lapsen elämää haittaavat oireet ovat tarkkaavaisuushäiriö ja matemaattiset erityisvaikeudet. Oireyhtymästä kärsivillä lapsilla on taipumusta käytöshäiriöihin, joiden syntyyn epävakaa elämänolosuhteet myötävaikuttavat.

Etelä-Afrikassa ongelma esiintyy nimienomaan maaseudulla. Noin 12 prosentilla syntyneistä lapsista on kehityshäiriöitä äidin alkoholinkäytöstä johtuen. Kaupunkiolosuhteissa prosenttiosuus on noin 3 %. Käytännössä tämä tarkoittaa, että 25 000 lasta Etelä-Afrikassa yksistään syntyy FAS-lapsina. Vertailun vuoksi todettakoon, että Suomessa lukumäärä on 500–600 lasta vuosittain.

Köyhyyssloukku

Maaseutukaupungeissa näkee suhteettoman runsaita määriä viinakauppoja, ja kotipolttoinen alkoholi varmistaa saatavuuden köyhimmällekin. Vaikka kylässä ei mitään muuta liiketoimintaa olisi, niin baareja löytyy ihan varmasti. Tässä suhteessa kaksi kotimaatani muistuttavat toisiaan.

Maaseutuyhteisöissä päihteiden käyttö saattaa olla kaupunkiyhteisöjä yleisempää. Tai prosentein ilmoitetut tilastot ovat runsaslukuisille kaupungeille armollisempia. Joskus selitystä on haettu vanhalla tavalla maksaa osa työntekijöiden palkoista alkoholina. Tätä ajatusta tukevat tutkimustulokset, joiden mukaan viininviljelyalueilla ongelma on moninkertainen.

Oli tilastojen kanssa niin tai näin, niin varmaa on, että De Aarin kaltaisiin kyliin

syntyminen on haastava lähtökohta kelle tahansa lapselle. Puhumattakaan lapsesta, jolla jo syntyessään on ajattelutoimintoja vaikeuttavia tekijöitä. Surulliseksi tilanteen tekee, että tilanne olisi sataprosenttisesti ehkäistävissä.

Erityinen ongelma lapsen kannalta on, että päihteitä käyttävä äiti harvoin kykenee huolehtimaan vaikeahoitoisesta lapsestaan riittävällä tavalla. Usein itsekin impulssikontrollin häiriöihin altis äiti ja vaikeahoitoinen lapsi on riskialtis yhdistelmä. ”Koko kylä kasvattaa” kääntyy täällä usein siihen, että isoäiti huolehtii ruokkimisesta ja pyrkii parhaansa mukaan vaa-tettamaan lapsenlapsensa.

Vaikutusmahdollisuudet: naisten koulutus ja perhesuunnittelu

Länsimaissa äitien koulutustaso on korkeampi ja tietoisuus alkoholin haitoista raskauden aikana yleisempää. Itsestäänselvä vastaus lienee tietoisuuden kasvattaminen ja aktiivinen kampanjointi.

Runsas uutisointi tänä vuonna näistä surullisista tilastoista on saanut paikallisen panimonkin joihinkin toimiin. He lupaavat ulkomainonnassaan ottaa vastuuta tiedottamisesta. Kansalliset järjestöt ovat keskittäneet aktiviteettejaan ongelma-alueille Western Capessa ja Northern Capessa tarkoituksenaan välttää seuraava sukupolvi FAS-lapsia.

De Aar on nopeasti ohitettu ja edessä häämöttää toinen sata kilometriä ennen seuraavaa asutuskeskusta. Ajatukset väistämättä vaeltavat moniongelmaisen yhteisön kehittämiseen. Ajoittain kaikki tuskastuttaa ja ahdistaa, kun ei tiedä mistä nurkasta ongelmiin tarttuisi. Koulutus on kaiken kehityksen avain, mutta kuinka pitää lapset koulussa, kun elämän eväät jo alkutaipaleella ovat kehittymistä vastaan.

Naisten kouluttaminen ja perhesuunnittelu on monissa kehityshankkeissa todettu olevan avain kansakunnan hyvinvointiin. Niin tuntuisi olevan tässäkin tapauksessa.

Kirjoittaja on asunut Etelä-Afrikassa muutaman vuoden ja työskentelee ulkoministeriön kehityshankkeessa Northern Capen provinssissa.

Ari Jousmäki & Liisa Kosonen: Syytettynä isä

Teos 2009. 250 s.

Vanhempien avioeron kohtaa vuosittain noin 30 000 lasta. Eroavat pariskunnat pystyvät usein sopimaan asiat kypsästi, lapsen parasta ajatellen. Liian usein erotapaukset ovat kuitenkin pahasti tulehtuneita tai riitaisia, jolloin viha, kauna ja pettymys ohittavat lapsen edun. Miehet kokevat monesti, että viranomaiset kohtelevat heitä epäoikeudenmukaisesti. Poliittisesti korrekti tasa-arvoajattelu johtaa helposti siihen, että vain naisen näkökulma otetaan todesta ja vain äidin oikeutta yhteisen lapsen hoitoon puolustetaan. Kun miehiä on kuluneina vuosikymmeninä kannustettu osallistumaan yhä enemmän lastensa hoitamiseen, on pelkästään ymmärrettävää, että isät haluavat jatkaa läheistä suhdettaan lapsiinsa myös eron jälkeen. Nykypolven nuoret isät pyrkivät jakamaan arkipäivän ja perhe-elämän haasteet puolisonsa kanssa, mutta silti edelleenkin on yleisenä käsityksenä, että äidit ovat parempia hoitamaan lapsiperheen arkea kuin isät.

Onneksi isien oikeuksiin on vihdoin alettu kiinnittää huomiota. Kulttuuri-, urheilu- ja tasa-arvoasioista vastaava ministeri **Stefan Wallin** kirjoittaa Helsingin Sanomissa (8.11.2009), että ”on erittäin huolestuttavaa, että moni mies ja isä tuntee itsensä automaattisesti heikommaksi ja syyllisemmäksi osapuoleksi asioidessaan sosiaaliviranomaisten kanssa”. Samaa oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden teemaa käsittelee myös **Ari Jousmäen** ja **Liisa Kososen** *Syytettynä isä*. Vaikka kirja keskittyy miesnäkökulmaan, se ei vaikuta puolueelliselta. Kirjoittajat esittävät asiansa niin huolellisesti ja perustellusti, että olennaiseksi nousee – kuten aiheellista onkin – lasten etu. Teos pysäyttää myös miettimään, minkälaisia vaikutuksia riitaisalla erolla on lasten tulevaisuuteen ja elämään. Tällä tavalla *Syytettynä isä* nousee yleisinhimilliseksi puheenvuoroksi eikä jää vain asenteelliseksi, polemiseksi pamfletiksi.

Liian usein erotapauksissa viha, kauna ja pettymys ohittavat lapsen edun.

Syytettynä isä -kirjassa on viisi suoraa ja kaunistelematonta tarinaa miehistä, jotka halusivat pitää kiinni isyydestään. He ovat kuitenkin menettäneet lapsensa lähihuoltajuuden tai kokonaan mahdollisuuden tavata lapsiaan. Tarinat näyttävät myös viisi erilaista ja aidonoloista tapaa suhtautua isyyteen ja miehenä olemiseen. Toiset miehet alistuvat kohtaloonsa, kun taas toiset jatkavat toivottoman oloista taisteluaan oikeuksiensa puolesta. Miesten kertomukset ovat hätkähdyttävän riipaisevia. Ne ovat kokonaisia paloja elämästä, ilman tarkoitushakuista kaunapuhetta. Tarinoiden miehet myöntävät omat erehdyksensä, mutta samalla lukijalle välittyy jonkinlainen miehinen peruseireilu: entis-

tä puolisoa ei panetella ja viranomaistahojakin jaksetaan ymmärtää. Ei voi kuin ihmetellä miesten asiallisuutta silloinkin, kun onnettomat sattumukset seuraavat toisiaan. Miesten kohtalot haastavat lukijan pohtimaan myös omia asenteitaan lasten huoltajuuskysymyksen sekä miesten ja naisten välisiin suhteisiin ylipäänsä.

Pöyristyttävintä tarinoissa on se kohtuuton vihan määrä, jolla naiset hyökkäävät entisiä kumppaneitaan vastaan. Ihmisen mielikuvitus tuntuu olevan loputon silloin, kun halutaan tuottaa toiselle vahinkoa, surua ja onnettomuutta. Lapset tunnuttavat jäävän pelinappulan asemaan, kun naiset haluavat kostaa entisille puolisoilleen. Kostopeli alkaa usein heitoilla henkisesti väkivallasta ja päättyy pahimmillaan inestisyytyksiin. Itse asiassa naiset tuottavat vahinkoa lapsilleen, kun terrorisoivat näiden isää.

Kirjan sanomaa syventävät toisen osan asiantuntijapuheenvuorot, joista vastaavat lastenpsykiatri **Jari Sinkkonen**, varatuomari **Janne Kangas**, eroneuvonnan kehittäjä, projektijohtaja **Heikki Koiso-Kanttila**, lääkintäoikeuden tutkija **Anja Hannunieni** ja psykologian tohtori **Julia Korkman**. Asiantuntijalausunnat eivät sinänsä kommentoi alun tapauksertomuksia, mutta tuovat kirjaan syvyyttä ja tarjoavat lukijalle perustan pohtia viiden miehen tarinoita teoreettisemmasta näkökulmasta.

Syytettynä isä on tärkeä ja ajankohtainen yhteiskunnallinen puheenvuoro. Se on olennaista luettavaa kaikille viranomaistahoille sekä parisuhde- ja lastensuojeluasioiden parissa toimiville henkilöille. Kirja toimii asiallisena oppaana ja vertaistukena lasten huoltajuudesta kamppaileville miehille. Toivottavasti kirja löytää tiensä myös mahdollisimman monen naislukijan käsiin. On jo korkea aika pohtia tasa-arvoasioita tasapuolisesti ja rehellisesti – myös miesnäkökulmasta. Pelissä on nimittäin lastemme tulevaisuus.

Annaliisa Colliander, Isto Ruoppila, Leena-Kaisa Härkönen: Yksilöllisyys sallittu – Moninaisuus voimaksi työpaikalla

PS-kustannus 2009. 377 s.

Työelämän paineiden kestäminen ja työhyvinvointi ovat tulevaisuuden keskeisiä yhteiskunnallisia kysymyksiä. Tähän ongelma-alueeseen yrittää löytää ratkaisuja myös Annaliisa Colliander, Isto Ruoppila ja Leena-Kaisa Härkönen *Yksilöllisyys sallittu* – moninaisuus voimaksi työpaikalla. Käytännössä kirja on loppuraportti Mosaiikki-hankkeesta, joka etsi hyvän ja tasa-arvoisen työpaikan piirteitä. Tutkimukseen osallistui kahdeksan yksityistä yritystä ja julkista organisaatiota, joissa työskenteli 8511 henkilöä. Lisäksi mukana oli noin 500 henkilöä viidestä muusta yksityisestä yrityksestä. Tutkimus oli siis tilastollisesti kattava, mutta lopputulokset jäivät harmi kyllä ympäröiviksi yleistyksiksi, kuten määrällisissä tutkimuksissa liian usein tapahtuu.

Helsingin Sanomat sitä vastoin ei uutisessaan (20.10.2009) tyytynyt yleistyksiin, vaan kirjasi perin huolestuttavia näköaloja tulevaisuuden työelämästä. Artikkelin mukaan kahdeksan (8) prosenttia 18–29-vuotiaista nuorista ei usko pystyvänsä toihin kahden vuoden kuluttua. Tähän tulokseen oli päädytty kyselyssä, jonka työeläkeyhtiö Varma teki viiden vuoden aikana lähes 40 000 työntekijälle. Tieto on pysäyttävää luettavaa. Varsinkin, kun tutkimuksessa

selvästi osoitetaan, että nuorten elintavat, alkoholinkäyttö, tupakointi ja vähäinen liikunta lisäävät viihtymättömyyttä ja työssä uupumisen vaaraa.

Yksilön vastuu elämästään ja jaksamisestaan ei tule esiin

Hämmästyttävää kyllä *Yksilöllisyys sallittu* -teos ei puutu vähääkään fyysiseen jaksamiseen eikä työntekijöiden elintapoihin. Mutta eihän nykyisinä aikoina olisikaan muodikasta puuttua henkilön yksityisasioihin, sehän olisi moralisointia. Vetoamalla jatkuvasti työyhteisön puutteisiin, keuhkoon työilmapiiiriin tai huonoon johtamiseen kierretään sujuvasti yksilön vastuu omasta elämästään ja jaksamisestaan.

Yksilöllisyys sallittu puhuu paljon ihmisarvon ja tasa-arvon puolesta. Se on hieno asia. Silti lause ”Tuottavuuden edistäminen on kaikkien etu, sehän lienee kaikille selvää – vai onko?” (s. 331) paljastaa eettisesti kyseenalaisen asenteen: työssä on jaksettava, jotta tuottavuus kasvaisi. Myös ”tasa-arvo” on käsitteenä arvofilosofisesti tyhjä, sehän johtaisi lopulta kaikkien arvojen katoamiseen. Tasa-arvo on pikemminkin illuusio – kullakin ja hopean eriarvoisuus säilyy aina, mikäli banaali vertaus sallitaan. Enemmänkin työpaikoilla olisi syytä tavoitella keskinäistä kunnioitusta, tasavertaisuutta, aikuista asennetta ja oikeudenmukaisuutta.

Tärkeät teemat: moniarvoisuus ja erilaisuuden hyväksyminen

Lukemalla kirjan lopussa olevan parikymmensivuisen yhteenvedon saa riittävän kuvan siitä, mikä on tekijöiden näkemys työyhteisöjen tulevaisuudesta. Eikä teos valitettavasti paljon ratkaisumalleja anna, lähinnä hurskaita toiveita ja sosiaalilieteellistä liturgiaa: ”Oppimalla havaitsemaan, hyväksymään, antamaan tilaa,

arvostamaan, hyödyntämään ihmisten erilaisuutta synnytetään työryhmässä luotamusta, yhteisöllisyyttä ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin sekä motivaatiota ja innostusta toimia yhteisten tavoitteiden hyväksi” (s. 329). Kirjoittajat toivovat työpaikoille muodikkaasti ”arvokeskustelua”, mutta eivät itse harjoita tutkimuksessaan filosofista analyysia. Filosofia ja etiikka jäävät iskulauseiden tasolle, vaikka nopea vilkaisu esimerkiksi sellaisen fenomenologien kuin Emmanuel Levinasin tai Juha Varton teoksiin olisi antanut tutkimukselle hyviä työkaluja ihmisarvon ja moninaisuuden käsitteiden avaamiseen.

Kirjan loppuyhteenvedossa todetaan myös yksikantaan, että ”naisjohtajien miehiä vahvempi tunneälykyys tukee heidän vahvuuksiaan miehiin verrattuna” (s. 336). Ei kovinkaan tasa-arvoista puhetta, varsinkin kun tulos on otettu amerikkalaisesta Fortune 500 -yritysverailusta. Selvää on, että naisjohtajien määrä tulevaisuudessa kasvaa, mutta johtaako se automaattisesti inhimillisempään työkuultuuriin, kuten kirjan tekijät tuntuvat oletavan? Lisäksi voi kysyä, kuinka uskottava Daniel Golemanin lanseeraama ”tunneäly”-käsite lopulta on.

Teoksen monimutkaiset taulukot, polkumallit ja vuokaaviot eivät helpota selasta lukijaa, joka kaipaisi selkeitä, arjenläheisiä ratkaisumalleja työpaikan risitiiritoihin. *Yksilöllisyys sallittu* olisi myös hyötynyt reilusta tiivistämisestä. Jos vielä olisi maltettu luopua sosiaalilieteellisen tutkimusraportin kuivakkaasta esitystavasta, niin käsillä olisi kiinnostava puheenvuoro työssäjaksamisen sosiaalisista tekijöistä.

Yksilöllisyys sallittu nostaa esiin kysymyksiä moniarvoisuuden kunnioittamisesta ja erilaisuuden hyväksymisestä. Ne ovat tärkeitä teemoja ja kirjan vahvinta antia. Kunpa tekijät olisivat myös tutkineet hie-man pintaa syvemältä näitä olennaisia ilmiökokonaisuuksia. Työelämä on nykyisellään jo niin kriisiytyntä, että olisi korkea aika etsiä uusia, rohkeita ja radikaaleja ratkaisumalleja. Ehkä kirjoittajat löytävät niitä seuraavissa julkaisuissaan.

Todistajantukea parannetaan nyt myös Vaasan käräjäoikeudessa

Vaasan käräjäoikeus ja Rikosuhripäivystys ovat päättäneet todistajantuen käynnistämisestä Vaasassa.

Vaasan käräjäoikeuden laamanni **Johan Eklund** pitää todistajille tarjottavaa tukea hyvänä asiana. Hän tietää, että todistaminen saattaa olla kova paikka sellaisille, jotka tulevat oikeussaliin ensimmäistä kertaa.

– Tuomioistuinkin on eräänlainen palvelulaitos. Lähden ilman muuta tähän mukaan, ei se meiltä paljon vaadi tässä vaiheessa, Eklund sanoo.

Vastaisuudessa jokainen Vaasan käräjäoikeuteen kutsuttava saa kutsukirjeen mukana tietoa Rikosuhripäivystyksen (RIKU) todistajantukipalveluista.

– Nyt aloitetaan tällä kirjeellä ja katsotaan mihin päästään, RIKUn Länsi-Suomen aluejohtaja **Mika Lindén** iloitsee.

Todistajantuen tarkoitus on vähentää todistajaksi kutsutun jännitystä ja tutustuttaa hänet oikeudenkäyntiympäristöön. Todistaja saa tietoa siitä, mitä oikeussalin sisällä tapahtuu. Käsiteltävään asiaan ei puututa.

Tavoitteena on, että todistaja rauhoittuu ja pystyy antamaan mahdollisimman ehyn ja hyvän todistajankertomuksen oikeudenkäynnissä.

– Jo se rauhoittaa todistajaa, kun hän tietää, mihin oikeussalissa pitää mennä istumaan. Näytämme pohjakuvan käräjäsalista, kerromme kuka on missäkin ja miten todistaminen etenee, Lindén sanoo.

Lapissa viety pisimmälle

Rikosuhripäivystyksen Lapin aluejohtaja **Päivi Alanne-Kunnari** vieraili syyskuussa Vaasan käräjäoikeudessa kertomassa todistajantukitoiminnasta pohjalaiselle kuulijakunnalle. Läsä oli käräjäoikeuden väkeä sekä osallistujia hovioikeudesta ja Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Vaasan toimipisteestä.

Lapissa todistajantukipäivystystä on ollut vuodesta 2005 lähtien Rovaniemen käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa vuodesta 2008 lähtien.

Erona Vaasan aloitusmalliin on se, että sen lisäksi, että Rovaniemen käräjäoikeus ja hovioikeus lähettävät kaikille todistajiksi kutsuttaviksi tiedon RIKUn neuvontapalveluista, ne myös tiedottavat RIKulle oikeudenkäyntien aikatauluista ja siitä, milloin mahdollisia todistajantukea tarvitsevia on tulossa oikeuteen. Näin RIKU tietää lähettää tuomioistuimeen tukihenkilön paikalle, vaikka todistaja ei olisikaan

etukäteen ottanut yhteyttä RIKUun.

– Meillä on oikeustalolla päivystystila, jonne menemme ennen istunnon alkua. Kysymme asiakkaalta, oletko tullut todistamaan ja haluatko infoa, Alanne-Kunnari kertoo.

Toiminta on saanut hyvää palautetta niin todistajilta kuin oikeuslaitoksen henkilökunnaltakin.

– Todistajat jännittävät vähemmän ja uskaltavat siksi puhua vapaammin, Alanne-Kunnari arvioi.

Rikosuhripäivystys ja Vaasan käräjäoikeus jatkavat neuvotteluja vastaavan päivystysmenettelyn tuomisesta myös Vaasan käräjäoikeuteen. Keskusteluja jatketaan myös oikeustieteellisen tiedekunnan kanssa todistajantukikoulutuksista.

Lähteenä on käytetty

Eric Carverin artikkelia

Pohjalainen-sanomalehdessä (22.9.2009).

Aluejohtaja Päivi Alanne-Kunnari vieraili Vaasan käräjäoikeudessa kertomassa Lapin todistajantukitoiminnasta.

Rovaniemi jatkaa todistajan tukihenkilöiden koulutusta

Rovaniemellä on käynnissä jo viides todistajantukikoulutus yhteistyössä Lapin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan, hovioikeuden ja RIKUn kanssa.

Todistajan tukihenkilöiden koulutusta pilotoitiin Turun yliopistossa vuonna 2004 ja Lapin yliopisto on toteuttanut koulutuksia vuodesta 2005 lähtien vuosittain.

– Nyt kurssille osallistui 25 oikeustieteen opiskelijaa, mikä on korkea määrä, tuumaa tyytyväisenä aluejohtaja Päivi Alanne-Kunnari.

Kurssilla käydään läpi todistajan roolia oikeusprosessissa. Siihen kuuluu myös määräaikainen toimiminen todistajantukipäivystäjänä Rovaniemen käräjä- ja hovioikeuksissa, jonka jälkeen opiskelijat tekevät raportin päivystäjänä toimimisesta.

Käytäntö kiinnostaa oikeustieteen opiskelijoita

– Oikeustieteen opinnot ovat teoriapainotteisia, joten käytännön kurssit ovat todella tervetulleita. Kurssilla näki miten todistajat käyttäytyvät eri tilanteissa ja miten he ylipäätään suhtautuvat todistamisvelvollisuuteensa, kiittelee **Mikko Meriläinen** kurssilla saamaansa käytännön kokemusta todistajan roolista oikeusprosessissa.

Alina Kotimäki oli tyytyväinen, kun pääsi tutustumaan käräjä- ja hovioikeuksien toimintaan.

– Kurssiin liittyvä pakollinen oikeusjutun katsominen oli erityisen kiinnostava, kun itsellä ei ole tullut otettua selvää, mitä milloinkin on meneillään ja nyt pääsin seuraamaan tappokäsittelyä. Kurssi toimi hyvänä vastapainona ainaiselle kirjastossa pöytätyölle.

Suvi Tervahartialakin kaipasi vaihtelua kirjaston penkillä istumiselle.

– Kurssilla pääsi tutustumaan tuomioistuinten tiloihin ja hyvän syyn käydä seuraamassa oikeudenkäyntejä, mitä ei välttämättä muutoin tule tehtyä.

*Rikosuhripäivystyksen
tavoitteena on ajan
mittaan toteuttaa
todistajantukipäivystystä
kaikissa käräjä- ja
hovioikeuksissa.*

Oppia ihmisten kohtaamiseen

– Lähdin kaverin houkuttelemana mukaan ja huomasin heti ensimmäisellä tunnilla, että kurssi tulee olemaan mielenkiintoinen. Käytännönläheisyys on suuri etu, sillä opin parhaiten itse tekemällä. Päivystyksessä pääsi tekemisiin erilaisten ihmisten kanssa. Silloin myös omat vuorovaikutustaidot paranevat ja varmuus omasta osaamisesta kasvaa. Kurssi oli siltäkin kannalta hyvä, että päivystyksessä ollessa näki hieman oikeuden arkea, kurssille osallistunut **Satu Närhi** sanoo.

Eira Myllyniemi sanoo tulleen kursseille, koska oikeustieteen opiskelu on nykymuodossaan hyvin teoriapainotteista. Oikeustapausharjoituksissa sovelletaan kyllä teoriaa käytännössä, mutta se ei riitä.

– Esimerkiksi asianajotyössä juristit kohtaavat eri elämäntilanteissa olevia ihmisiä, mutta pakolliset opinnot eivät millään lailla opasta heidän kohtaamiseensa. Kurssin harjoituksissa käsitelimme muun muassa pelkäävän todistajan tilannetta. Samat asiat jännittävät oikeusprosessissa myös asianosaisia kuin ulkopuolisia todistajia. Monelle tilanne on täysin vieras.

Eiraa mietityttää, millaiset valmiudet vastavalmistuneilla juristeilla on tukea oikeusprosessiin valmistautuvia.

– Oikeustieteen maisteriksi voi valmistua käymättä itse koskaan edes oikeuden istunnossa.

Tavoitteena todistajantuen laajeneminen

RIKUn toiminnanjohtaja **Petra Kjällman** toivoo, että oikeustieteelliset osastot muuallakin maassa – Helsinki ja sen Vaasan toimipiste, Turku ja Joensuu – kiinnostuisivat yhteistyöstä RIKUn kanssa todistajantukikoulutuksien ja todistajantukipäivystysten järjestämiseksi.

Rikosuhripäivystyksen tavoitteena on ajan mittaan toteuttaa Rovaniemen kaltaista todistajantukipäivystystä kaikissa käräjä- ja hovioikeuksissa sisäisen turvallisuuden 2. ohjelman toimenpidesuosituksen mukaisesti.

RIKU auttaa kohta mobiilisti

Rikosuhripäivystys on mukana hankkeessa, jonka tarkoituksena on laajentaa palveluiden saatavuutta valtakunnallisesti.

Tulossa oleva Rikumobiili on palvelu, jonka avulla asiakas voi saada tietoja Rikosuhripäivystyksen palveluista tekstiviestien välityksellä.

Palvelua kehitetään viisivuotisessa Mobiiliapu-hankkeessa. Kumppanuushanketta hallinnoi Elämä On Parasta Huumetta ry ja muita osallistujia ovat Helsingin Diakonissalaitos, A-klinikka-säätiö, Aids-tukikeskus ja Pro-tukipiste.

Matala käyttökynnys

Hankkeen taustalla on pääkaupunkiseudulla toimiva Mobiilivinkki, joka on osoittautunut merkittäväksi lisäksi huumeidenkäyttäjien terveysneuvontatyössä. Käyttökynnys on matala, koska palvelu on maksuton eikä vaadi rekisteröitymistä. Palvelu toimii ympäri vuorokauden.

Tarkoituksena on luoda järjestelmä, jonka avulla voidaan ehkäistä ja vähentää haittoja tarjoamalla asiantietoa helposti saataville. Matkapuhelimesta voi lähettää palvelunumeroon ilmaisen tekstiviestinä sanan tai kahden sanan yhdistelmiä ja vastauksena tulee tekstiviesti tai tekstiviestiketju. Näin käyttäjä voi saada tietoa itselleen tärkeästä asiasta vuorokauden ympäri, riippumatta palveluntuottajan toimipisteiden aukioloajoista.

Sopii ensikontaktiksi palveluihin

Rikosuhripäivystyksessä tekstiviestipalvelua voidaan soveltaa hyvin esimerkiksi antamaan palvelupisteiden yhteystietoja tai auttavan puhelimen ja juristipuhelin päivystysaikoja. Rikumobiili soveltuu hyvin asiakkaalle ensimmäiseksi kontaktiksi RIKUn palveluihin. Palvelua voidaan kehittää käytettäväksi myös esimerkiksi asiakaspalautteen saamiseksi.

Tekstiviestipalvelussa on mahdollista antaa helposti perustietoa paitsi Rikosuhripäivystyksen omista palveluista myös rikosprosessiin liittyvistä oikeusjärjestelmän perusasioista.

LIKKUVA PALVELU ON TÄTÄ PÄIVÄÄ

– Tavoitteena on, että Rikosuhripäivystyksen palvelu olisi saatavissa 24 tuntia 7 päivänä viikossa, sanoo aluesihteer **Katariina Westman** RIKUn Pirkanmaan palvelupisteestä.

– Tämä on oleellinen parannus, koska nykyiset puhelinpalvelumme palvelevat ihmisiä vain tiettyihin aikoihin. Uusi palvelu huomioi sen, että ihmisillä on erilaiset elämänrytmit ja toisaalta etenkin nuoret ovat tottuneet käyttämään erilaisia mobiilipalveluja.

Liikkuvan palvelun käyttäjä voi esimerkiksi lähettää tekstarina paikkakunnan nimen ja saa kännykkäänsä vastauksena lähimmän RIKUn palvelupisteen yhteystiedot.

– Tekniikka suo mahdollisuuksia jo nyt uskomattomaan paljon. Tämä on meille päänavaus mobiilipalveluissa ja etenimme perusjutuista vähitellen laajentaen, käyttäjien tarpeiden mukaan.

– Palvelu on koko ajan muokkautuva, sanoo Katariina.

– Korjaavat liikkeet ja muutokset ovat helppoja.

Palvelun helppo muokkautuvuus antaa uudenlaisia mahdollisuuksia myös erilaisiin kriisitilanteisiin.

RIKUn mobiilipalvelu, Rikumobiili, otetaan käyttöön helmikuun lopussa 2010 kansainvälisellä rikosuhriviikolla.

Rikumobiilin käyttäjä voi vaikka lähettää tekstarina paikkakunnan nimen ja saa vastauksena lähimmän RIKUn palvelupisteen yhteystiedot.

RIKOKSELLA LOUKATTU -blogi ottaa kantaa

RIKU_n toiminnanjohtaja Petra Kjällman ottaa blogissaan kantaa erilaisiin rikoksen uhrin asemaa koskeviin kysymyksiin, joihin hän törmää työssään. Vain pieni osa näistä on koskaan julkisessa keskustelussa tai ainakaan riittävän isoin kirjaimin.

Rikoksella loukattu -blogi:
<http://rikosuhri.blogspot.com/>

Seminaari koulukiusaamisesta Rovaniemellä

Rikosuhripäivystyksen Lapin aluetoimisto järjestää torstaina 25.2.2010 seminaarin koulukiusaamisesta. Paikkana on Rovaniemen ammattikorkeakoulun auditorio.

Lisätietoja:

Soile Saukkoselta, soile.saukkonen@riku.fi,
puh. 0400 979 026 ja

Päivi Alanne-Kunnarilta, paivi.alanne-kunnari@riku.fi.

Seminaari on osa kansainvälisen rikosuhriviikon tapahtumia.

Syrjinnän vastaista neuvontaa RIKUsta

Vähemmistövaltuutetun toimisto on aloittanut hankkeen syrjinnän vastaisen neuvonnan kehittämiseksi ja tehostamiseksi.

Yksivuotisen hankkeen tarkoituksena on luoda toimiva malli syrjinnän vastaisen neuvonnan organisoimiseksi alueellisesti.

Hankkeen kohderyhmänä ovat eri perusteilla syrjintää kokeneet. Syrjintää voi tapahtua sukupuolen, iän, etnisen taustan, uskonnon tai vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai seksuaalisen suuntautumisen takia. Kyse on syrjinnästä, johon voidaan puuttua esimerkiksi yhdenvertaisuuslain, tasa-arvolain, perustuslain tai rikoslain perusteella.

Hankkeen aikana syrjinnän vastaista neuvontaa kokeillaan kolmella eri paikkakunnalla erilaisin mallein. Tampereella syrjinnän vastaisesta neuvonnasta vastaa Rikosuhripäivystys (RIKU) ja Turussa neuvonta käynnistyy eri yhdistysten yhteistyönä. Hankkeeseen tulee mukaan myös itäsuomalainen paikkakunta, jossa kunta lähtee toteuttamaan syrjinnän vastaista neuvontaa.

RIKU_n Pirkanmaan palvelupiste Tampereella on aloittanut yhteistyön Vähemmistövaltuutetun toimiston kanssa syrjinnän vastaisen neuvonnan kehittämiseksi Tampereella. Syrjinnän vastaista neuvontaa tehdään RIKU_n perustuksen rinnalla ja olemassa olevan organisaation puitteissa. Tavoitteena on ohjata syrjintää kokeneita RIKU_n palveluihin, kouluttaa RIKU_n henkilökuntaa syrjintäasioista, testata neuvonnan toimivuutta sekä tuottaa vähemmistövaltuutetulle neuvontatyöstä raportointikäytäntö, joissa hyödynnetään RIKU_n nykyisiä järjestelmiä.

EU-rahoitteinen hanke toteutetaan 1.11.2009–31.10.2010. Projektilla on suunniteltu kahden vuoden jatkoa, jonka kuluessa vakiinnutetaan toimivimmaksi todettu neuvontamalli: kunta- tai järjestöpohjainen, Rikosuhripäivystyksen yhteydessä toimiva palvelu tai mahdollisesti jonkin näiden yhdistelmä.

Lisätietoja:

aluesihteerin Katariina Westman,
Sisä-Suomen aluetoimisto / Pirkanmaan palvelupiste,
puh. 050 421 0236, katariina.westman@riku.fi

DVD-ARVIO

TEKSTI Päivi Alanne-Kunnari

Kiusanhenki

Tositapahtumiin perustuva
elokuva koulukiusaamisesta.

Filmi herätti ajattelemaan kiusatun ja hänen perheensä yksinäisyyttä tilanteessa. Läheisten ja lähiyhteisön on vaikea nähdä kiusatun asemaa.

Elokuva osoittaa hyvin, kuinka todella pitkällä kiusaaminen voi olla ennen kuin se tukee ilmi. Paljon voi tapahtua, ennen kuin tilanteen vakavuus selviää läheisille tai lähiyhteisölle. Filmissä tuli esille myös, kuinka haastavaa kiusatulle on ottaa esille kiusaamisen kohteeksi joutumistaan: miten asiaan suhtaudutaan, lähdetäänkö hakemaan muutosta, syyllistetäänkö, istutaanko saman pöydän ääreen?

Ajatuksia herättävä filmi, joka sopii käytettäväksi koulussa johdantona keskustelulle kiusaamisesta.

TUOTANTO Filmaattinen. Kesto n. 34 min.

Arttu kokee koulussa piinaavia heti syyslukukauden alussa. Kuva Kiusanhenki-elokuvan kuvauksista.

RUUSUJA vapaaehtoisille

Vuoden RIKU-vapaaehtoiset 2009 palkittiin syysseminaarissa Kouvolassa.

Valintakriteereinä olivat joustavuus, sitoutuminen, vastuullisuus, aktiivisuus, innostajana toimiminen, kehittymishalu ja empatiakyky. Kaikkia näitä löytyy RIKUn vapaaehtoisilta.

Joustavuutta ja sitoutumista...

Sisä-Suomesta, Hämeenlinnan palvelupisteestä, palkittiin Sinikka Saunila. Sinikka on ollut mukana vapaaehtoisena noin viiden vuoden ajan sitoutuen toimintaan – niin lisäkoulutukseen, työhajaukseen kuin muutenkin asioihin, joissa voi auttaa. Hän on omatoiminen ja vastuuntuntoinen asiakassuhteissa ja huomioi asiakkaan tilanteen ja tarpeet, omaa jaksamistaan unohtamatta. Sinikka on tuonut avoimesti esiin ajatuksiaan ja RIKUn ja oman itsensä kehittämisen kohteita ja hyviä puolia. Hän on antanut tukeaan ja jakanut osaamistaan niin työntekijöille kuin muille vapaaehtoisille.

Virpi Paalanen on ollut Lappeenrannan palvelupisteessä mukana toiminnassa vuodesta 2006. Hän on osallistunut koko ajan aktiivisesti koulutuksiin ja työhajauksiin ja osoittanut kokonaisvaltaista vastuullisuutta sitoutumalla RIKUn toimintaperiaatteisiin.

Tukihenkilönä hän on joustava, luotettava ja empaattinen, ja sitoutunut kulkemaan asiakkaan rinnalla koko rikosprosessin ajan.

...vastuullisuutta ja aktiivisuutta

Asianajotoimisto Hiukka & Sandström Oy:stä Ritva Hiukka ja Heli Sandström ovat toimineet aktiivisesti vuodesta 2004 juristin puhelinneuvonnassa, kouluttajina ja konsulttoivina juristeina. He ovat kouluttaneet viiden vuoden ajan Lapin alue toimiston tukihenkilöitä peruskursseilla ja täydennyskoulutuksissa. Juridisissa kysymyksissä niin työntekijät kuin asiakkaatkin ovat aina voineet ottaa yhteyttä Heliin ja Ritvaan, he neuvovat mielellään. Persoonina he ovat positiivisia ja yhteistyö on sujunut luontevasti.

Tuula Hartman on toiminut jo vuosia RIKUn vapaaehtoisena juristina Länsi-Suomen alueella, Vaasan seudun palvelupisteessä. Hän on antanut konsulttaatioapuaan ja kouluttanut RIKUn tukihenkilöitä juridisissa asioissa. Tuula on auttanut monia rikoksen uhreja ja heidän omaisiaan muun muassa neuvomalla heitä korvausasioihin liittyvissä asioissa.

Innostajuutta ja kehittymisen halua...

Heidi Räsänen on ollut mukana RIKUn toiminnassa pääkaupunkiseudulla jo lähes 10 vuotta. Vuosiin on mahtunut perhe-eläystä, työpaikan vaihdoksia ja opintoja – elettyä elämää. Tämä eletty elämä näkyy Heidin myönteisessä elämänasenteessa ja rohkeudessa heittäytyä tilanteisiin. Hullenrohkeudesta ei silti ole kyse. Iloisella ja aktiivisella naisella on aina tukevasti jalat maassa. Hän välittää ihmisistä aidosti ja osaa sen myös ilmaista, jonka saamme kuulla toistuvasti myös asiakkailtamme. Vaikka Heidi on näiden vuosien aikana

varttunut nuoresta naisesta aikuiseksi, häntä voi silti hyvällä syyllä luonnehtia todelliseksi viehättäväksi naapurin tytöksi.

Helena Hassinen on ollut vapaaehtoisena vuodesta 2006 alkaen Kuopion palvelupisteessä. Empaattinen, luotettava ja toimintaan sitoutunut Helena on ollut aina valmiina lähtemään ennakkoluulottomasti RIKUn tehtäviin. Monen monet kerrat hän on pelastanut aluesihteerit tiukasta tilanteesta ja lyhyelläkin varoitusajalla päässyt irrottautumaan asiakkaan tueksi. Helena myös tarvittaessa kieltäytyy tehtävistä, jos on ehtinyt sopia muita asioita. Työssään hän on taitava kuuntelija, joka tarjoaa asiakkaalle eri vaihtoehtoja avun saamiseksi ja kannustaa hakemaan apua mahdollisimman varhain. Asiakkaiden palautteiden mukaan Helena on äidillisen sydämellinen kanssakulkija, joka antaa kaiken mahdollisen tukensa ja osaamisensa asiakkaalle.

...empatian kykyä

Eevi Paavola on toiminut Pohjois-Suomen aluetoimistossa vapaaehtoisena puhelinpäivystäjänä ja tukihenkilönä kymmenen vuoden ajan. Hän on aktiivisesti tehnyt puhelinpäivystäjän työtä ja sitoutunut työhajaukseen ja uuden tiedon oppimiseen erilaisten koulutusten kautta. Eevi on luonteeltaan positiivinen ja elämänasenteeltaan iloinen. Eevin empaattisuus ja halu auttaa välittyvät aidosti asiakkaiden kohtaamisessa. Hänen innostuksensa uusiin asioihin niin vapaaehtoistyössä kuin omassa elämässään on esimerkillistä.

Lounais-Suomen alueella Eila Heinonen on toiminut aktiivisesti peruskurssilta valmistumisensa jälkeen puhelinpäivystäjänä ja Rikunetissä heti sen käynnistymisestä alkaen. Eila on ollut myös mukana ideoimassa vapaaehtoisten tapahtumia ja erilaisissa talkoissa tarpeen mukaan. Iloinen, positiivinen ja RIKU-henkinen Eila on lisäksi toiminut alueen reissujen hovivalokuvaajana.

Seminaari kokosi Kouvolaan

Valtakunnallinen syysseminaari kokosi taas yhteen RIKUn henkilökuntaa, vapaaehtoisia ja muita rikosuhrityötä tekeviä. Seminaarin teema oli haasteellinen: henkisen väkivallan kohtaaminen, tunnistaminen ja vaikutukset. Henkinen väkivalta on moninaista eikä sen uhrien tunnistaminen ja apuun ohjaaminen ole aina helppoa. Uhrille itselleenkin asia voi olla vaikea tunnistaa, varsinkin, jos piinaa on kestänyt pitkään. Aihetta käsiteltiin muun muassa narsismin, syrjinnän, työturvallisuuden ja koulukiusaamisen näkökulmista.

Vuotuinen seminaari kokoaa yhteen rikosuhrityötä tekevät. Kuvassa Imatran ja Lappeenrannan vapaaehtoisia ja Margit Nuutinen Kotkasta.

Vapaaehtoisen puheenvuoron esittänyt Sanna Hälvä odottelee esityksensä alkua.

Lappeenrannasta mukana olivat tukihenkilöt Kaisa Kuparinen, Mirja Loikkanen, Virpi Paalanen ja Mari Pitkänen.

Toukolan Settlementti ry:n toiminnan johtaja Tauno Kurikka piti tervehdyspuheenvuoron. Tauno on ollut mukana koordinoimassa Kotkassa RIKUn aluetoimistoa, jonka toiminta päättyi tänä syksynä.

Seminaari on onnellisesti ohi ja tavaroita pakataan kotimatalle.

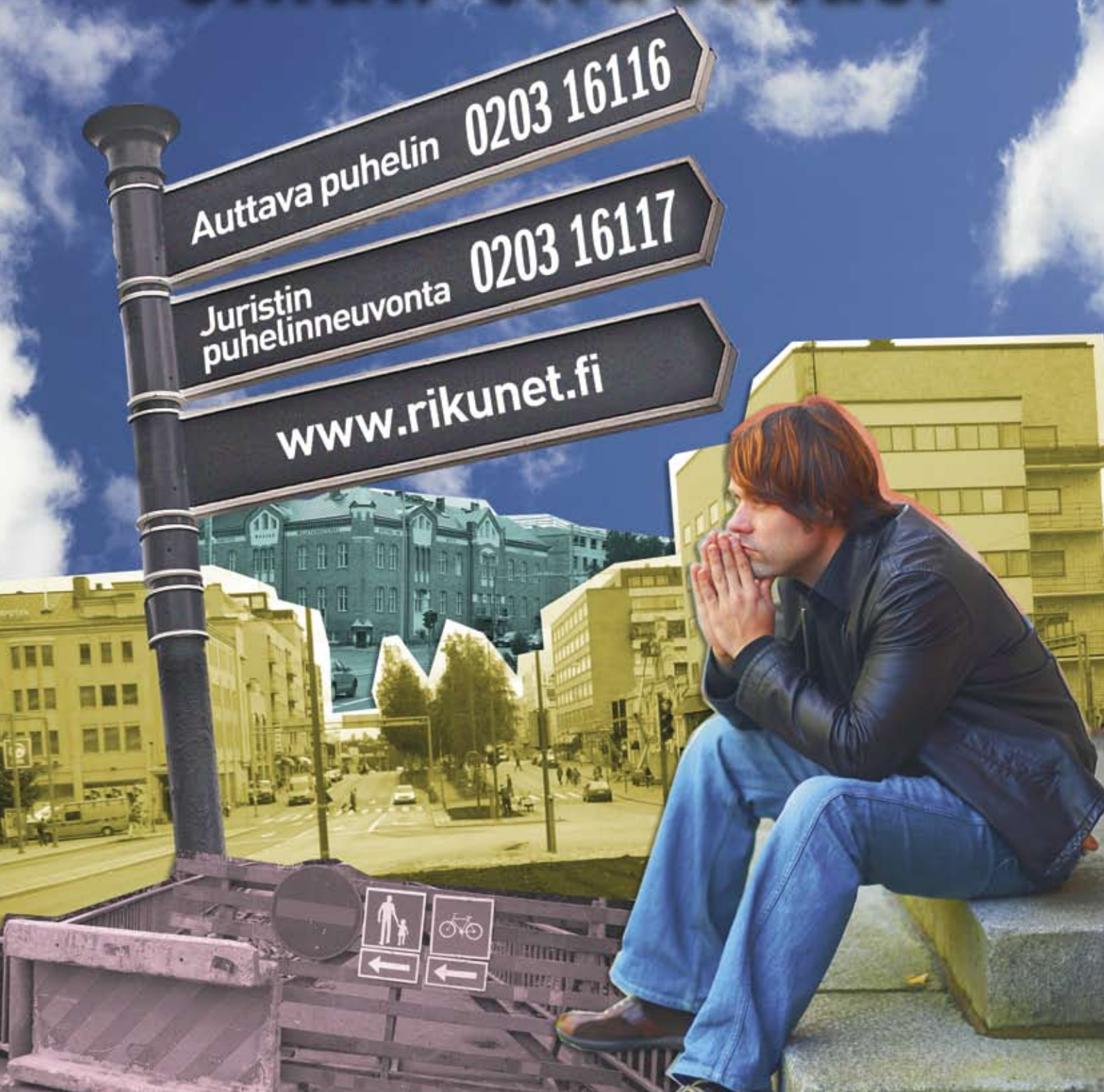
Virpi Paalanen sai tunnustusta yhtenä vuoden 2009 palkituista vapaaehtoisista.

Hyvästä yhteistyöstä kiittäen ja tulevaa yhteistyötä odotellen

- RIKUn palkattu henkilöstö kiittää kaikkia RIKUn vapaaehtoisia heidän panoksestaan rikoksen uhrin tukemisessa kuluneena vuotena ja toivottaa jokaiselle oikein hyvää tulevaa vuotta 2010.
- Kiitämme myös kaikkia kumppaneitamme vuoden 2009 yhteisistä ponnisteluista rikoksen uhrin aseman parantamiseksi. Samalla toivomme, että yhteistyömme tulevana vuonna paranee ja tehostuu entisestään.
- Lopuksi lämmin kiitos kaikille RIKU-lehden lukijoille, tukijoille ja lukuisille lehden tekoon vuosien saatossa osallistuneille!

Tämä numero on tällä haavaa viimeinen paperimuotoinen RIKU-lehti. RIKUn valtakunnallista tiedotusta kehitetään jatkossa verkossa osoitteessa www.riku.fi.

Tukea ja neuvoja sinun ehdoillasi

www.riku.fi

KESKUSTOIMISTO

Toiminnanjohtaja Petra Kjällman
Puh. 040 510 6210
Toimistosihteeri Merja Eloaho
Puh. 040 578 3564
Läntinen Brahenkatu 2, 00510 HELSINKI
Faksi (09) 272 2012
etunimi.sukunimi@rikosuhriipaivystys.fi

ETELÄ-SUOMEN ALUETOIMISTO

Aluejohtaja Jaana Koivukangas
Puh. (09) 4135 0551, 040 512 9335
Maistraatinportti 4 A (4. krs), 00240 HELSINKI

PÄÄKAUPUNKISEUDUN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Anne Veijola
Puh. (09) 4135 0550, 040 523 0595
Aluesihteerit Riitta Putkonen
Puh. 0400 971 940
Projektiohjaaja Ulrik, Hanna Kara
Puh. (09) 4135 0554, 040 351 8500

KESKI-UUDENMAAN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Tuija Hellsten
Puh. 0400 875 395
Setlementti Louhela
Sibeliuksen. 19 B 41, 04400 JÄRVENPÄÄ

PÄIJÄT-HÄMEEN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Tuija Hellsten
Puh. 050 402 1158
PL 9, 15111 LAHTI

KYMENLAAKSON PALVELUPISTE

Puh. 0500 981 837

PORVOON SEUDUN PALVELUPISTE

Jari Oksanen
Puh. 0400 494 039
Lundinkatu 5, 06101 PORVOO

POHJOIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

Aluejohtaja Maarit Saukko
Puh. (08) 312 0618, 040 543 3495
Toimistosihteeri Kaisu Meriläinen
Puh. 040 822 5200
Ulrik-projekti, projektiohjaaja Päivi Vatka
Puh. 040 542 4267
Torikatu 16 (2. krs), 90100 OULU

KAJAANIN PALVELUPISTE

Yhdyshenkilö Janne Vanninen-Vaattovaara
Puh. 040 769 6352
Kajaanin seudun mielenterveysseura
Tehdaskatu 11, 87100 KAJAANI

ITÄ-SUOMEN ALUETOIMISTO

Aluejohtaja Jaana Rossinen
Puh. (013) 221 990, 040 507 0795
Siltakatu 14 B 26, 80100 JOENSUU

JOENSUUN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Annariina Tahvanainen
Puh. 040 725 6001
Ulrik-projekti,
projektiohjaaja Galina Vasilenko
Puh. 050 3241314
Siltakatu 14 B 26 (4. krs), 80100 JOENSUU

SAVONLINNAN PALVELUPISTE

Puh. (015) 273 700
Savonlinnan kriisikeskus
Olavinkatu 40 A, 57130 SAVONLINNA

KUOPION PALVELUPISTE

Aluesihteerit Eila Kersalo ja Minna Piippo
Puh. (017) 262 7738
Kuopion kriisikeskus
Saastamoisenkatu 12, 70100 KUOPIO

MIKKELIN PALVELUPISTE

Puh. (015) 214 401
Mikkelin Kriisikeskus
Maaherrankatu 13 B (4. krs), 50100 MIKKELI

LAPIN ALUETOIMISTO

Aluejohtaja Päivi Alanne-Kunnari
Puh. 0400 979 175

ROVANIEMEN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Soile Saukkonen
Puh. 0400 979 026
Maakuntakatu 29–31 B (3. krs),
96200 ROVANIEMI

KEMIN PALVELUPISTE

Yhdyshenkilö Satu Peurasaari
Puh. (016) 257 403
Kriisikeskus Turvapoiju
Etelärantakatu 6, 94100 KEMI

KEMIJÄRVEN PALVELUPISTE

Yhdyshenkilö Päivi Säynäjäkangas
Puh. 040 748 3225
Tunturilan Setlementti
Särkeläntie 4, 98120 KEMIJÄRVI

YLÄ-LAPIN PALVELUPISTE

Yhdyshenkilö Ristenrauna Magga
Puh. 0400 314 154
Sámi Soster ry
Saarikoskentie 4, 99870 INARI

SISÄ-SUOMEN ALUETOIMISTO

Aluejohtaja Satu Hintikka
Puh. (03) 3141 8513, 050 523 7313
Ulrik-projekti, projektivastaava Peter Kariuki
Puh. 040 842 2487
Hatanpään valtatie 34 E (4. krs),
33100 TAMPERE

PIRKANMAAN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Katariina Westman
Puh. (03) 3141 8513, 050 421 0236
Hatanpään valtatie 34 E (4. krs),
33100 TAMPERE

HÄMEENLINNAN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Rebekka Wadhwa
Puh. 050 378 2877
Hämeenlinnan Setlementti ry
Eteläkatu 14 B (3. krs), 13100 HÄMEENLINNA

JYVÄSSEUDUN PALVELUPISTE

Yhdyshenkilöt Tarja Kiuru ja Pirjo Tupamäki
Puh. (014) 625 960, 050 368 0188
Jyväskylän kriisikeskus Mobile
Asemakatu 2, 40100 JYVÄSKYLÄ

LOUNAIS-SUOMEN ALUETOIMISTO

Aluejohtaja Tiina Rantanen
Puh. (02) 235 5055, 050 551 5055

TURUN PALVELUPISTE

Aluesihteerit Leila Taipale
Puh. 050 340 3580
Yliopistonkatu 24 B 28, 20100 TURKU

SALON PALVELUPISTE

Puh. 050 304 7015
Salon Kriisikeskus Etappi
Rummunlyöjäkatu 7 B (2. krs), 24100 SALO

PORIN PALVELUPISTE

Yhdyshenkilö Tuija Mäntylä
Puh. 050 593 6706
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Satakunnan piiri ry
Antinkatu 8, 28100 PORI

RAUMANSEUDUN PALVELUPISTE

Yhdyshenkilöt Sari Seikkula ja Sari Salminen
Puh. 050 375 5338
Rauman Kriisikeskus Ankkuripaikk'
Valtakatu 13, 26100 RAUMA

LÄNSI-SUOMEN ALUETOIMISTO

Aluejohtaja Mika Lindén
Puh. (06) 317 5654, 050 572 9265
Toimistosihteeri Kirsi Päivinen
Puh. 0400 175 269
Kauppapuistikko 26, 65100 VAASA

KOKKOLAN PALVELUPISTE

Yhteydenotot aluetoimiston kautta
puh. (06) 317 5654, 0440 54865
Kokkolan Ensi- ja turvakoti
Sairaalakatu 9, 67100 KOKKOLA

SEINÄJOEN PALVELUPISTE

Yhteydenotot aluetoimiston kautta
puh. (06) 317 5654